

UNIVERZA NA PRIMORSKEM
FAKULTETA ZA MANAGEMENT

DIPLOMSKA NALOGA

ANDELA TOPALOVIĆ

KOPER, 2013

UNIVERZA NA PRIMORSKEM
FAKULTETA ZA MANAGEMENT

Diplomska naloga

**BREZPOSELNOST IN AKTIVNA POLITIKA
ZAPOSLOVANJA NA PRIMORSKEM**

Andela Topalović

Koper, 2013

Mentor: doc. dr. Žiga Čepar

POVZETEK

V diplomski nalogi je obravnavan problem brezposelnosti v treh regijah na Primorskem ter aktivna politika zaposlovanja (APZ). V teoretičnem delu je predstavljena brezposelnost na splošno in aktivna politika zaposlovanja ter njeni ukrepi izvajanja. V empiričnem delu je predstavljena analiza za Republiko Slovenijo, poudarek pa je bil na treh regijah Primorske: Notranjsko-kraški, Goriški in Obalno-kraški regiji. Skozi raziskavo je bilo ugotovljeno, da se posamezne regije ne razlikujejo drastično med sabo po številu registrirane brezposelnosti, najbolj problematična je Goriška regija, ki je tudi največja izmed vseh treh. Vzrok za brezposelnost je večinoma recesija. Predlogi za zmanjšanje brezposelnosti so: znižanje obdavčitev, večje posvečanje raziskovanju, samozaposlitev prebivalcev, predvsem mladih.

Ključne besede: brezposelnost, Primorska, aktivna politika zaposlovanja, Slovenija, recesija.

SUMMARY

According to the various regions and the active labour market policy, the diploma thesis analyzes the issue of unemployment in Primorska region of Slovenia. The theoretical part presents the overall unemployment and active labour market policy and its implementation measures. In the empirical part of the analysis presented throughout the Republic of Slovenia, the focus was on the Primorska regions: Notranjsko-kraška, Goriška and Obalno-kraška region. Through the survey, it was found that each region does not differ drastically according to the number of registered unemployment. The most problematic is Goriška region, which is also the largest of the three. The reason for unemployment is mostly recession. There are some suggestions for reducing unemployment: lower taxes, greater attention to research, self-employment of people, especially young people.

Keywords: unemployment, Primorska, active labour market, Slovenia, recession.

UDK: 331.56(497.472) (O43.2)

VSEBINA

1 Uvod	1
1.1 Opredelitev problema in teoretičnih izhodišč	1
1.2 Namen in cilji diplomskega dela	2
1.3 Predvidene metode za doseganje ciljev	2
1.4 Predpostavke in omejitve diplomskega dela	2
2 Splošno o brezposelnosti	3
2.1 Opredelitev brezposelnosti	3
2.2 Vrste brezposelnosti	3
2.2.1 Prostovoljna in neprostovoljna brezposelnost.....	3
2.2.2 Odkrita in prikrita brezposelnost.....	3
2.2.3 Frikcijska, ciklična in strukturna brezposelnost	4
2.3 Merjenje brezposelnosti	4
2.4 Deficitarni in suficitarni poklici	6
3 Aktivna politika zaposlovanja	7
3.1 Opredelitev aktivne politike zaposlovanja	7
3.2 Program ukrepov aktivne politike zaposlovanja v Republiki Sloveniji	7
3.2.1 Ukrep 1 – usposabljanje in izobraževanje.....	7
3.2.2 Ukrep 2 - Spodbude za zaposlovanje	8
3.2.3 Ukrep 3 – Kreiranje delovnih mest	10
3.2.4 Ukrep 4 – Spodbujanje samozaposlovanja.....	10
3.3 Ukrepi aktivne politike zaposlovanja na Primorskem.....	12
3.4. Predlogi za zmanjšanje brezposelnosti.....	14
4 Brezposelnost v sloveniji	16
4.1 Vzroki in posledice brezposelnosti v Republiki Sloveniji	16
4.1.1 Vzroki brezposelnosti v RS.....	16
4.1.2 Posledice brezposelnosti v RS.....	18
4.2 Registrirana brezposelnost v Sloveniji od leta 2008 do leta 2012	19
5 Analiza brezposelnosti na Primorskem	23
5.1 Starostna struktura brezposelnih oseb v Republiki Sloveniji.....	23

5.2 Starostna struktura brezposelnih oseb na Primorskem.....	24
5.3 Primerjava brezposelnosti na Primorskem od leta 2005 do leta 2012	28
5.4 Primerjava brezposelnosti na Primorskem od začetka gospodarske krize med občinami v posamezni regiji	32
6 Ugotovitve	39
7 Sklep	42
Literatura.....	43
Priloge.....	47

PREGLEDNICE

Preglednica 1: Delovno aktivno prebivalstvo in stopnja registrirane brezposelnosti v RS v letih 2008–2012.....	5
Preglednica 2: Ukrepi aktivne politike zaposlovanja v letu 2010 in 2011.....	11
Preglednica 3: Ukrepi aktivne politike zaposlovanja v Obalno-kraški regiji in Notranjsko-kraški regiji RS.....	12
Preglednica 4: Ukrepi aktivne politike zaposlovanja v Goriški regiji Slovenije.....	13
Preglednica 5: Povprečno registrirana brezposelnost glede na stopnjo izobrazbe od leta 2008 do 2012 v RS.....	19
Preglednica 6: Povprečno registrirana brezposelnost glede na spol v obdobju 2008 do 2012 v RS.....	21
Preglednica 7: Registrirano brezposelne osebe po stopnji izobrazbe od januarja do marca 2013.....	22
Preglednica 8: Registrirana brezposelnost glede na starostni razred v obdobju 2008 do 2012 v RS.....	23
Preglednica 9: Starostna struktura registrirano brezposelnih oseb na Primorskem leta 2010..	25
Preglednica 10: Starostna struktura registrirano brezposelnih oseb na Primorskem leta 2011.....	26
Preglednica 11: Starostna struktura registrirano brezposelnih oseb na Primorskem leta 2012.....	27
Preglednica 12: Primerjava registriranih brezposelnih oseb med regijami Primorske v obdobju od 2005 do 2012.....	28
Preglednica 13: Stopnja registrirane brezposelnosti v % na Primorskem v obdobju od leta 2005 do leta 2012.....	30
Preglednica 14: Povprečna registrirana brezposelnost v Notranjsko-kraški regiji od leta 2008 do leta 2012.....	32
Preglednica 15: Povprečna registrirana brezposelnost v Goriški regiji od leta 2008 do leta 2012.....	34
Preglednica 16: Povprečna registrirana brezposelnost v Obalno-kraški regiji od leta 2008 do leta 2012.....	37

SLIKE

Slika 1: Ukrepi aktivne politike zaposlovanja v letu 2010 in 2011.....	11
Slika 2: Povprečno registrirana brezposelnost glede na stopnjo izobrazbe od leta 2008 do 2012 v RS.....	20
Slika 3: Povprečno registrirana brezposelnost glede na spol v obdobju 2008 do 2012 v RS	21
Slika 4: Registrirano brezposelne osebe po stopnji izobrazbe od januarja do marca 2013.....	22
Slika 5: Registrirana brezposelnost glede na starostni razred v obdobju 2008 do 2012 v RS.	23

Slika 6: Republika Slovenija po statističnih regijah.....	24
Slika 7: Starostna struktura registrirano brezposelnih oseb na Primorskem leta 2010.	25
Slika 8: Starostna struktura registrirano brezposelnih oseb na Primorskem leta 2011.	27
Slika 9: Starostna struktura registrirano brezposelnih oseb na Primorskem leta 2012.	28
Slika 10: Primerjava registriranih brezposelnih oseb med regijami Primorske v obdobju od 2005 do 2012.	29
Slika 11: Stopnja registrirane brezposelnosti na Primorskem v obdobju od leta 2005 do leta 2012.	30
Slika 12: Povprečna registrirana brezposelnost v Notranjsko-kraški regiji od leta 2008 do leta 2012.	32
Slika 13: Povprečna registrirana brezposelnost v Goriški regiji od leta 2008 do leta 2012.....	35
Slika 14: Povprečna registrirana brezposelnost v Obalno-kraški regiji od leta 2008 do leta 2012.	37

KRAJŠAVE

APZ – Aktivna politika zaposlovanja

BDP – Bruto domači proizvod

EU – Evropska unija

ILO – Mednarodna organizacija za delo

MDDSZ – Ministrstvo za delo, družine in socialne zadeve

OCED – Organizacija za razvoj in evropske zadeve

RS – Republika Slovenija

SURS – Statistični urad Republike Slovenije

ZRSZ – Zavod Republike Slovenije za zaposlovanje

1 UVOD

1.1 Opredelitev problema in teoretičnih izhodišč

Svetlik (1985, 9): »Brezposelnost je stanje brez uradne zaposlitve. Brezposelnost je stanje, v katerem ljudje kljub primerni izobrazbi in sposobnostim ne morejo najti zaposlitve. Brezposelnost se ne zmanjšuje kljub oživljanju gospodarstva, vse bolj se pojasnjuje tudi z neekonomskimi in netehnološkimi dejavniki, kot so: migracije, demografska gibanja, izobraževalni in politični sistemi, socialna diskriminacija in kulturne spremembe.«

Brezposelnost predstavlja problem vsem državam v sedanjosti in ga je predstavljal tudi v preteklosti. Tako drugod po svetu kot tudi v Sloveniji se je brezposelnost povečala, odkar je nastopila recesija. Do leta 2008 se je brezposelnost zmanjševala, vendar je ob prihodu globalne krize doživela preobrat in je do leta 2011 naraščala, leta 2012 doživela rahel upad, vendar je kljub temu brezposelnosti v Sloveniji znašala povprečno 110.692 registriranih brezposelnih oseb. V prvih treh mesecih leta 2013 se je brezposelnost povečala, ob koncu marca je bilo na Zavodu za zaposlovanje prijavljenih 122.630 brezposelnih oseb (Zavod za zaposlovanje RS 2013a)

Republika Slovenija se bori proti brezposelnosti s predvidenimi ukrepi aktivne politike zaposlovanja. Aktivna politika zaposlovanja je instrument za reguliranje trga dela, je neposredno usmerjena za odpravljanje brezposelnosti. Aktivna politika zaposlovanja je splet ciljnih ukrepov in programov, ki potekajo na trgu dela. Njihov namen je pomagati posameznikom do zaposlitve. V ukrepe aktivne politike zaposlovanja (APZ) s pomočjo Zavoda se lahko vključijo: registrirane brezposelne osebe in iskalci zaposlitev, katerih zaposlitev je ogrožena (Drobnič 2009, str.134–136).

Južnik Rotar (2011, 165–166) trdi, da: ima aktivna politika zaposlovanja pomembno vlogo pri spodbujanju posameznika, da se čim prej vrne na delo, in hkrati ustvarja takšne razmere in pogoje, da se neaktivni lahko čim hitreje in lažje vključijo na trg dela. Končni namen aktivne politike zaposlovanja naj ne bi bil samo povečanje zaposlitvenih možnosti posameznika, zmanjšanje stopnje neaktivnosti ter zmanjšanje odvisnosti od socialnih transferjev, temveč tudi povečanje kvalitete delovnih mest, povečanje produktivnosti in prispevek k večji socialni koheziji.

Brezposelnost se po regijah razlikuje. Primorska je ena izmed regij Slovenije in se deli na tri statistične regije, in sicer na: Goriško, Obalno-kraško in Notranjsko-kraško. Primorska je pomembna z vidika, da je blizu Italije in se poznajo čezmejni vplivi (Slovenci delajo v tujini).

Ob nastopu gospodarske krize se je povečalo število brezposelnih oseb tudi na Primorskem. Leta 2008 je bila v Notranjsko-kraški regiji povprečna stopnja brezposelnosti registriranih oseb 4,92 %, leta 2012 pa 10,41 %. Na Goriškem je bila leta 2008 povprečna stopnja

brezposelnosti 4,24 %, leta 2012 se je povečala na 10,32 %. V Obalno-kraški regiji je bila leta 2008 povprečna stopnja brezposelnosti 5,21 %, leta 2012 10,23 %. Povprečna stopnja brezposelnosti v Republiki Sloveniji je bila leta 2008 6,7 %, leta 2012 pa se je povečala na 12 %, torej se je podvojila . Stopnja brezposelnosti na Primorskem je manjša kot stopnja brezposelnost v vsej Sloveniji, vendar se je v vsakem primeru brezposelnost povečevala. Iz podatkov je razvidno, da je s prihodom recesije brezposelnost začela naraščati. (SURS 2013a).

1.2 Namen in cilji diplomskega dela

Namen raziskave je analizirati brezposelnost na Primorskem ter prikazati predvidene ukrepe aktivne politike zaposlovanja in oblikovati ukrepe boja proti brezposelnosti v tej regiji.

Cilji naloge so:

- analizirati literaturo s področja brezposelnosti,
- zbrati podatke o brezposelnosti in aktivni politiki zaposlovanja na Primorskem,
- analizirati podatke o aktivni politiki zaposlovanja ter o brezposelnosti na Primorskem,
- na podlagi rezultatov oblikovati predloge boja proti brezposelnosti.

1.3 Predvidene metode za doseganje ciljev

Pri izdelavi diplomske naloge bom uporabila različne metode. Naloga bo iz dveh delov: teoretičnega in empiričnega dela. V teoretičnem delu bom predstavila relevantno literaturo s področja brezposelnosti in trga dela. V empiričnem delu naloge bom zbrala in analizirala podatke zavoda za zaposlovanje in statističnega urada Republike Slovenije o brezposelnosti in aktivni politiki zaposlovanja. Analizirane podatke bom predstavila v obliki tabel in grafov.

1.4 Predpostavke in omejitve diplomskega dela

V diplomski nalogi bom predpostavljala, da se ukrepi aktivne politike zaposlovanja med posameznimi regijami Primorske ne razlikujejo med sabo ter da je tako Primorska s tega vidika homogena.

Omejitve pri izdelavi diplomske naloge so predvsem naslednje. Empirična analiza brezposelnosti je časovno omejena na obdobje od leta 2005 do 2013 ter na območje Primorske, kar v primeru moje diplomske naloge pomeni tri statistične regije: Goriško, Obalno-kraško ter Notranjsko-kraško regijo. V nekaterih primerjavah brezposelnosti so navedeni le absolutni podatki, saj za posamezne občine stopnje brezposelnosti niso bile na voljo v proučevanem obdobju. To pa pomeni, da so da so podatki primerni v takih primerih predvsem za primerjavo gibanja med leti in manj za primerjavo podatkov med različno velikimi regijami oziroma občinami.

2 SPLOŠNO O BREZPOSELNOSTI

2.1 Opredelitev brezposelnosti

Eden največjih problemov današnjih gospodarstev je brezposelnost. Brezposelnost povzroča tako ekonomske kot politične probleme ter tudi psihološke probleme. Če bi država zaposlila vse ljudi, sposobne za delo, dejanski BDP ne bi bil manjši od potencialnega in država ne bi imela problemov z ekonomskega vidika. Brezposelnost lahko povzroča hude psihološke probleme, kot so depresija, agresivnost, stres, ki vodijo do problemov, kot so alkoholizem, kriminal, droga, povečuje se potencial za obolevanje ljudi, samomorilnost in podobno. Vlada, ki dopušča visoko stopnjo brezposelnosti, težko pridobi naklonjenost volivcev, zato ima brezposelnost tudi politično komponento (Setnikar-Cankar in Hrovatin 2004, str.161–163).

2.2 Vrste brezposelnosti

2.2.1 Prostovoljna in neprostovoljna brezposelnost

Prostovoljna brezposelnost je utemeljena na podlagi modela tržnega ravnovesja, na trgu dela sta ponudba in povpraševanje uravnovešena. Glede na ta model se brezposelnost ne more kar pojaviti, velja pravilo, da tisti, ki želi službo, le-to tudi dobi, če pa je nima, pa je sam za to odgovoren, ker jo zavrne večinoma iz finančnih razlogov (prenizka plača) (Drobnič 1986, str. 31–33).

Neprostovoljna brezposelnost se pojavi, ko ne drži več teza o fleksibilnosti mezd, temveč so z naraščajočim državnim poseganjem v gospodarstvo postale rigidne. Rigidnost mezd, na katere sta vplivala spremenjena vloga države in večja politična moč sindikatov, je potrebno upoštevati v ekonomski teoriji. Možno je samo zviševanje mezd (Drobnič 1986, str.33–35).

2.2.2 Odkrita in prikrita brezposelnost

Odkrito brezposelnost predstavlja aktualna ponudba dela, odvisna od razmerij med aktualnim povpraševanjem in ponudbo dela, torej od števila in vrste prostih mest na eni ter od števila karakteristik iskalcev zaposlitve na drugi strani. Delimo jo na frikcijsko, ciklično in strukturno brezposelnost (Svetlik 1985, str.34–37).

Pod prikrito brezposelnost spadajo delavci, ki zaposlitve ne iščejo, ker ne upajo več, da bi jo lahko dobili, takih delavcev ni med registriranimi iskalci zaposlitve oziroma med odkrito brezposelnimi. Prav tako so prikrito brezposelni tisti prebivalci, ki so delovno sposobni, niso zaposleni in tudi ne iščejo zaposlitve. Pod prikrito brezposelnost spadajo še delno brezposelni ali podzaposleni, in sicer so to zaposlene ali samozaposlene osebe, vendar bi želele delati več ali na drugih bolj primernih krajih za njih. Pomembno je, da omenimo še latentno

brezposelnost, in sicer to so zaposleni, ki ne iščejo zaposlitve ali pa se to iskanje nikjer ne registrira, vendar so se pripravljene takoj ali pa ob določenih pogojih zaposliti (Svetlik 1985, str.37–46).

2.2.3 Frikcijska, ciklična in strukturna brezposelnost

Frikcijska brezposelnost se pojavi zaradi nenehnega gibanja ljudi med službami, regijami ali različnimi stopnjami življenjskega ciklusa. Četudi bi bilo gospodarstvo države bolno, še zmeraj obstajajo študentje, ki iščejo delo, ko sklenejo šolanje, ali pa starši, ki spet vstopajo med delovno silo, potem ko so dobili otroka. Pogosto uvrščamo frikcijske brezposelne delavce med prostovoljne delavce, ker pogosto menjavajo službe (Samuelson in Nordhaus 2002, str.566).

Ciklična brezposelnost obstaja, ko je celotno povpraševanje po delu nizko. Brezposelnost se skoraj povsod poveča, ko celotni izdatki in outputi padejo. Ciklična brezposelnost je brezposelnost zaradi premajhnega povpraševanja, kar je utemeljil Keynes, zato je nekateri imenujejo Keynesova brezposelnost. Keynes sicer pravi, da akumulacija dohodka, ki ni usmerjena niti v potrošnjo niti v investicije, povzroča blagovne presežke oziroma premajhno povpraševanje po blagu (Svetlik 1985, str.25–26).

Strukturna brezposelnost označuje neusklajenost med ponudbo in povpraševanjem po delavcih. Neusklajenost se lahko pojavi zaradi novega povpraševanja po eni vrsti dela, medtem ko upada povpraševanje po drugi vrsti dela in se ponudba ne prilagodi dovolj hitro. Pogosti so primeri neskladja med različnimi poklici ali regijami, ko nekateri sektorji rastejo, drugi pa upadajo. Razlikovanje med ciklično, frikcijsko in strukturno brezposelnostjo pomaga ekonomistom razpoznavati zdravstveno stanje trga dela. Visoke ravne frikcijske ali strukturne brezposelnosti se lahko pojavijo tudi, ko je celoten trg dela uravnotežen, ciklična brezposelnost pa se pojavi v recesiji, ko zaposlenost pade zaradi ravnotežja med agregatno ponudbo in povpraševanjem (Samuelson in Nordhaus 2002, str.567).

2.3 Merjenje brezposelnosti

Celotno prebivalstvo določene države lahko razdelimo v več skupin, ker opravlja različne funkcije. Podatki o brezposelnosti in delovni sili so med najbolj skrbno oblikovanimi in široko zasnovanimi ekonomskimi podatki, ki jih država zbira. Brezposelnost delimo na tri skupine, in sicer delitev prebivalcev, glede na funkcije, ki jih opravljajo:

Zaposleni so tisti, ki opravljajo kakršnokoli plačano delo ne glede na to, ali trenutno delajo ali pa koristijo dopust, stavkajo ali pa so na bolniškem. V Sloveniji sem uvrščamo zaposlene za določen ali nedoločen čas, ki so registrirani na Zavodu za zaposlovanje kot zaposleni.

Nezaposleni so tisti, ki nimajo zaposlitve, vendar jo aktivno iščejo. V Sloveniji so nezaposleni prijavljeni na Zavodu za zaposlovanje, neprijavljeni zaposleni pa niso zajeti med nezaposlene, zato jih je veliko manj kot dejansko število nezaposlenih.

V tretji skupini pa so še drugi: šolajoča se mladina, gospodinje, upokojenci, dolgotrajno bolni ljudje, ki niso sposobni za delo, ter ljudje, ki ne marajo delati. Ti tvorijo neaktivno prebivalstvo (Hrovatin 2007, str.200).

Stopnjo nezaposlenosti bi lahko izračunali tako, da število nezaposlenih delimo s celotno delovno silo (aktivnim prebivalstvom). Lahko bi jo izračunali tudi kot razmerje med brezposelnimi in zaposlenimi. Takšna stopnja je večja kot stopnja nezaposlenosti, potrebno je še navesti, da gre za odstotek zaposlenega prebivalstva (Setnikar-Cankar in Hrovatin 2004, str.161).

Stopnjo nezaposlenosti Slovenije lahko izračunamo po slovenski statistični metodi in metodologiji Mednarodne organizacije za delo (ILO). Če izračunavamo po mednarodni statistični metodologiji je ta skoraj za polovico manjša od stopnje brezposelnosti, izračunane po slovenski statični metodi, ki upošteva registrirano nezaposlene. ILO izračunava stopnjo nezaposlenosti na podlagi anket, čeprav ankete ne zajamejo celotnega prebivalstva, temveč samo reprezentativen vzorec, pa je kljub temu mogoče oceniti stopnjo nezaposlenosti za celotno prebivalstvo. ILO med zaposlene uvršča vse, ki imajo delo in za to prejemajo plačilo. V Sloveniji pa podatke o nezaposlenih zbira Zavod za zaposlovanje, med zaposlenimi pa so zajeti samo registrirani zaposleni, to so tisti, ki imajo zaposlitve za določen ali nedoločen čas. (Setnikar-Cankar in Hrovatin 2004, str.161–165).

Preglednica 1: Delovno aktivno prebivalstvo in stopnja registrirane brezposelnosti v RS v letih 2008–2012.

Kategorija/leto	2008	2009	2010	2011	2012
Delovno aktivno prebivalstvo	879257	858171	835039	823967	810001
Stopnja registrirane brezposelnosti	6,7	9,2	10,7	11,8	12

Vir: SURS b.l.a

Preglednica prikazuje delovno aktivno prebivalstvo in stopnjo registrirane brezposelnosti v Republiki Sloveniji v letih 2008–2012. Iz preglednice je razvidno, da se je delovno aktivno prebivalstvo skozi leta zmanjševalo, stopnja registrirane brezposelnosti pa posledično povečevala.

2.4 Deficitarni in suficitarni poklici

Deficitarni poklici so tisti poklici, ki so v Sloveniji najbolj iskani poklici. Zavod za zaposlovanje letno objavlja seznam najbolj iskanih poklicev, in sicer: analitiki in snovalci informacijskih sistemov, arhitekti, bolničarji, biologi, bibliotekarji oziroma knjižničarji, defektologi v zdravstvu in socialnem varstvu, delovni terapevti, delovodje gradbeništva, elektroinštalaterji, farmacevti, fiziki, fizioterapevti, inženirji strojništva, inženirji elektrotehnike, inženirji gradbeništva, inženirji mehatronike, inženirji lesarstva, inženirji geodeti, kemiki, kemijski laboranti, logopedi, tudi za individualno govorno terapijo, mehaniki in monterji industrijskih in drugih strojev, medicinske sestre, mikrobiologi, odvetniki, programerji, pedagogi, projektni menedžerji, psihologi, socialni delavci, serviserji, srednješolski učitelji, strokovnjaki za zdravstveno nego, strokovnjaki za vzgojo in izobraževanje oseb s posebnimi potrebami, tehniki za strojništvo, tehniki za gradbeništvo, tehniki za elektrotehniko, tehniki za geodezijo, tehniki za računalniško podporo, tehniki za rudarstvo in metalurgijo, tehniki za strojništvo, učitelji v osnovnih šolah, učitelji za osebe s posebnimi potrebami, vzgojitelji predšolskih otrok, veterinarji, zdravniki, zobozdravstveni asistenti in tehniki, zobozdravniki (ZRSZ 2012a).

Suficitarni poklici so tisti poklici, ki jih je na trgu preveč. Zavod za zaposlovanje letno objavlja seznam suficitarnih poklicev, in sicer: sociologi, antropologi, humanisti, ekonomisti, pravniki, ostrilci, brusilci, polirci, zgodovinarji, uradniki v knjižnici, politologi, krojilci, šivalci, obdelovalci lesa, vratarji, sestavljalci izdelkov iz kovin, gume in plastike, upravljavci procesih strojev in naprav za predelavo lesa, uradniki za pisarniško poslovanje, poklici za družabno animiranje, vnašalci podatkov, filozofi, upravljavci strojev za površinsko obdelavo kovinskih delov, upravljavci strojev za proizvodnjo lesnih izdelkov, upravljavci strojev za šivanje oblačil iz usnja in krzna, upravljavci strojev za proizvodnjo obutve in usnjene galanterije, sestavljalci elektronskih naprav in opreme, prevajalci, kurirji, dostavljavci, pralci, likalci, skladiščniki, gospodinjeci, blagajniki, prodajalci vstopnic (ZRSZ 2012a).

3 AKTIVNA POLITIKA ZAPOSLOVANJA

3.1 Opredelitev aktivne politike zaposlovanja

Aktivna politika zaposlovanja je sklop ciljno usmerjenih programov in ukrepov, s katerimi je želela poseči na trg delovne sile. Temeljni cilji, ki jih z ukrepi aktivne politike zaposlovanja želimo doseči, so: ustvarjanje novih delovnih mest, povečanje mobilnosti delovne sile, prilagajanje znanj in veščin brezposelnih oseb in zaposlenih spremenjenim in spreminjajočim se razmerah na trgu delovne sile, spodbujanje podjetniške miselnosti in samozaposlovanja, usposabljanje delovne sile, ki omogoča delodajalcem ekonomičnost pri zaposlovanju novih delavcev ali ohranjanju obstoječih delovnih mest in preprečevanje marginalizacije in nastajanje novih ogroženih skupin brezposelnih (ZRSZ 2003, str.3).

Program aktivne politike zaposlovanja je namenjen štirim večjim ciljnim skupinam:

- Brezposelnim osebam, da bi se jim s posredovanjem dela, izobraževanjem in svetovanjem povečali zaposlitvene možnosti. Poseben poudarek je dan: brezposelnim, ki so brez poklicne oziroma strokovne izobrazbe, mladim, ki predčasno zapustijo šolanje, skupinam, ki so težje zaposljive (mladi, starejši z nizko stopnjo izobrazbe, invalidi), brezposelnim prejemnikom socialnovarstvenih pravic.
- Presežnim delavcem v času odpovednega roka z namenom zniževanja njihovega priliva v odprto brezposelnost oziroma njihovo vključevanje v aktivnosti za razreševanje njihove zaposlitvene situacije.
- Zaposlenim v podjetju, da ohranijo zaposlitev oziroma povečajo svojo fleksibilnost.
- Delodajalcem kot spodbuda za povečevanje povpraševanja po delu, in sicer z ustvarjanjem novih ter ohranjanjem že obstoječih delovnih mest (ZRSZ 2003, str.3–4).

3.2 Program ukrepov aktivne politike zaposlovanja v Republiki Slovenji

3.2.1 Ukrep 1 – usposabljanje in izobraževanje

Izobraževanje se izvaja kot neformalno in formalno izobraževanje. Neformalno izobraževanje kot usposabljanje in izpopolnjevanje predstavlja obliko izobraževanja odraslih, ki se lahko izvaja na različne načine, tudi kot usposabljanje na delovnem mestu. Usposabljanje pomeni pridobitev novih znanj in kompetenc s pomočjo registriranih izvajalcev usposabljanja, izpopolnjevanje pa je dejavnost, s katero se širi in pogloblja že obstoječe znanje, spretnosti oziroma kompetence posameznika ter usposabljanje na delovnem mestu poteka pri delodajalcih s pretežnim obsegom praktičnega usposabljanja. Namen neformalnega izobraževanja je večanje zaposlitvenih možnosti s pridobitvijo novih znanj in kompetenc za vstop na trg dela ter uspešen razvoj kariere. Formalno izobraževanja pomeni vključitev v

javno veljavni program za pridobitev javno veljavne izobrazbe. Namen je povečanje zaposljivosti in fleksibilnosti brezposelnih oseb na trgu dela, zmanjševanje strukturnega neskladja na trgu dela ter dvig izobrazbene in kvalifikacijske ravni brezposelnih oseb. Namen formalnega izobraževanja je večanje zaposlitvenih možnosti s pridobitvijo višje ravni izobrazbe (MDDSZ 2013a).

Najpomembnejše aktivnosti so:

- Usposabljanje brezposelnih oseb na konkretnem delovnem mestu, ki bo namenjeno iskalcem prve zaposlitve ter brezposelnim osebam, ki so izgubile delo zaradi stečajev ali kot presežni delavci. Poseben program Usposabljanja na delovnem mestu je bil namenjen brezposelnim osebam v Pomurju, ki so bile zaposlene v Muri. Za financiranje tega programa bo pomagal Evropski sklad za prilagajanje globalizaciji.
- Izobraževanje in usposabljanje brezposelnih oseb, ki zajema pripravo in izvedbo aktivnosti Nacionalnih poklicnih kvalifikacij, pridobivanje formalne izobrazbe in usposabljanje v različnih programih za pridobivanje novih veščin in znanj.
- Izobraževanje in usposabljanje zaposlenih, ki je namenjeno sofinanciranju programov izobraževanja in usposabljanja v podjetjih (MDDSZ 2012).

Cilji aktivnosti so:

- dvig izobrazbene ravni in usposobljenosti zaposlenih oziroma preventivne preprečitve prehoda neustrezno usposobljenih zaposlenih v odprto brezposelnost,
- dvig kompetenc zaposlenih ter s tem izboljšanje njihove prilagodljivosti spreminjajočim se razmeram na trgu dela
- dvig prilagodljivosti podjetij z vlaganjem v znanje zaposlenih v času gospodarske krize ter z dvigom izobrazbe in usposobljenosti ter boljšimi kompetencami zaposlenih vplivati na povečanje novih zaposlitvenih možnosti zaposlenih. (MDDSZ 2012)

3.2.2 Ukrep 2 - Spodbude za zaposlovanje

Spodbude za zaposlovanje so namenjene predvsem povečanju zaposlitvenih možnosti ranljivih skupin brezposelnih oseb. Spodbude za zaposlovanje se izvajajo v obliki subvencij za zaposlitev.

Namen programa je spodbuditi delodajalce k zaposlovanju brezposelnih oseb, prejemnikov denarne socialne pomoči. Program jim omogoča ponovno vključitev v delovno okolje ter bolj trajno zaposlitev, kar pripelje do zmanjšanja socialne izključenosti in revščine.

Aktivnosti, ki so jih izvajali, so bili programi subvencioniranja zaposlovanja težje zaposljivih skupin brezposelnih (mladi, starejši, iskalci prve zaposlitve v okviru programa Zaposli.me.) in spodbude za zaposlovanje za Pomursko regijo (povračila prispevkov delodajalcem, ki

zaposlujejo v tej regiji). Del sredstev je bil namenjen tudi za aktivacijo prejemnikov denarne socialne pomoči.

Ukrep je namenjen spodbujanju delovne in socialne vključenosti ter izboljšanju usposobljenosti in delovnih veščin ranljivih skupin brezposelnih oseb. Izvaja se kot subvencioniranje začasnih zaposlitev in je lahko povezano z usposabljanjem. Izvaja se zlasti pri neprofitnih delodajalcih ali v javnem sektorju (ZRSZ 2012b).

V okviru ukrepa se bodo izvajali naslednji programi:

- Spodbujanje delovne in socialne vključenosti

Javna dela so namenjena aktiviranju brezposelnih oseb, njihovi socialni vključenosti, ohranitvi ali razvoju delovnih sposobnosti ter spodbujanju razvoja novih delovnih mest. Programi javnih del so izbrani na podlagi javnega povabila. Izbrani izvajalci programov javnih del in brezposelne osebe, ki so napotene v program, sklenejo posebne pogodbe o zaposlitvi. V programe javnih del se vključujejo naslednje skupine brezposelnih oseb: prejemniki denarne socialne pomoči, dolgotrajno brezposelne osebe, invalidi, Romi, ki so v zadnjih šest mesecev v evidenci brezposelnih oseb. (ZRSZ b.l.).

Zaradi stanja na trgu dela se lahko vključitev brezposelne osebe v programu javnega dela podaljša, vendar najdlje za eno leto pri istem izvajalcu javnih del. Ciljne skupine brezposelnih oseb, katerim se vključitev v program javnega dela lahko podaljša za obdobje enega leta, so invalidi, Romi, moški, starejši od 58 let, in ženske, starejše od 50 let, ki so bili v zadnjih dveh letih vključeni v javna dela manj kot eno leto (ZRSZ b.l.).

- Socialno podjetništvo

Cilj javnega razpisa je sofinanciranje do 12 partnerstev, ki bodo s projekti na celovit način: razširjali obstoječe ali uvajali nove storitve ter metode dela s ciljem ustvarjanja novih delovnih mest za osebe iz ciljne skupine in njihove večje socialne vključenosti, razširili obstoječe ali uvajali nove prakse za usklajevanje poklicnega, zasebnega in družinskega življenja, razvijali nove pristope z namenom zagotavljanja enakosti spolov.

Lahko se vključijo vse brezposelne osebe in iskalci zaposlitve, katerih zaposlitev je ogrožena, ki so prijavljeni v evidenci brezposelnih oseb ali v evidenci iskalcev zaposlitve, katerih zaposlitev je ogrožena, najmanj 3 mesece. V aktivnost se ne morejo vključiti osebe, ki so v zadnjih 5 letih prejele sredstva iz subvencije za samozaposlitev, in sicer: samostojni podjetniki (s. p.), osebe, ki so z osebnim delom samostojno opravljale dejavnost, večinski družbeniki gospodarskih družb, poslovodne osebe (družbeniki v družbi z neomejeno odgovornostjo ali komplementarji v komanditni družbi ali večinski družbeniki družbe z omejeno odgovornostjo) (ZRSZ b.l.).

3.2.3 Ukrep 3 – Kreiranje delovnih mest

V okviru ukrepa Kreiranje delovnih mest je najpomembnejša aktivnost program javnih del. Zaradi povečanega števila brezposelnih (predvsem nizko izobraženih in starejših) oseb je ta aktivnost za ohranjanje stika s trgom dela izredno pomembna. Tovrstni brezposelni v času krize težko najdejo novo zaposlitev, zato je še posebej pomembno, da ohranijo socialno vključenost in stik s trgom dela. K temu ukrepu sodi tudi spodbujanje zaposlovanja dolgotrajno brezposelnih oseb, še posebej v nevladnih organizacijah in aktivacija brezposelnih v Pokolpju. Del sredstev pa je namenjenih tudi izvajanju aktivnosti v okviru programa Pomoč na domu in osebna asistenca (MDDSZ 2013a).

3.2.4 Ukrep 4 – Spodbujanje samozaposlovanja

Ukrep spodbujanje samozaposlovanja je namenjen uresničitvi podjetniške ideje in ustvarjanju delovnih mest v mikro podjetjih, kot jih določa zakon, ki ureja gospodarske družbe in k spodbujanju opravljanja katerekoli samostojne dejavnosti. Izvaja se kot pomoč pri samozaposlitvi in subvencioniranje samozaposlitve.

V okviru ukrepa se bodo izvajali naslednji programi:

Pomoč pri samozaposlitvi:

Osebe iz ciljne skupine se vključijo v delavnico na podlagi pridobljenega mnenja, da je njihovo poslovno idejo možno realizirati. Delavnica se izvaja v obsegu 24 ur. Vsebina delavnice: podjetništvo, poslovna ideja, poslovni načrt, pravni vidiki poslovanja, postopek registracije gospodarske družbe ali priglasitve samostojne dejavnosti, raziskava trga in trženje, knjigovodstvo in računovodstvo, možnosti koriščenja instrumentov podpornega podjetniškega okolja (MDDSZ 2013a).

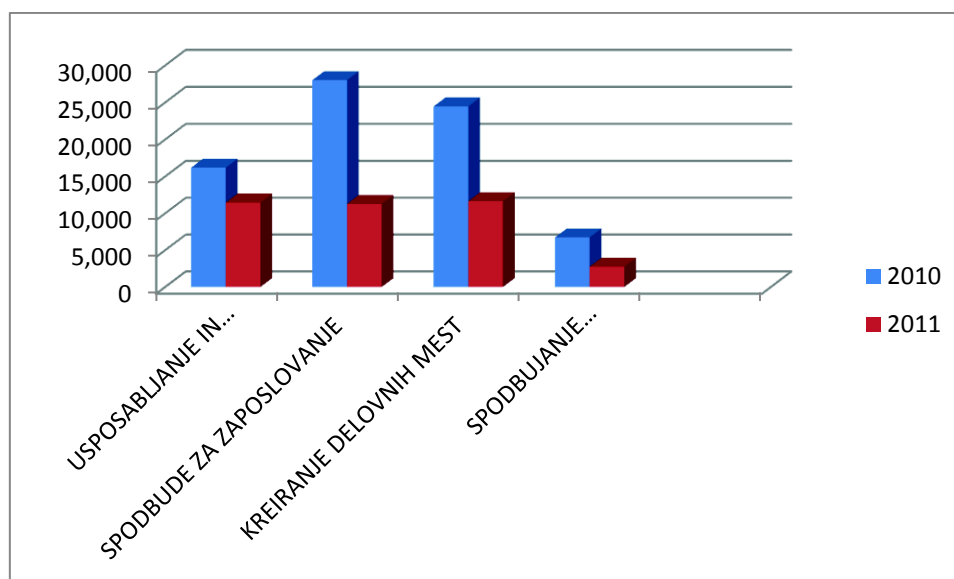
Subvencije za samozaposlitev:

Namen programa je ustvarjanje novih zaposlitvenih možnosti s spodbujanjem podjetništva v obliki subvencij za samozaposlitev osebam iz ciljnih skupin. Program se izvaja v obliki subvencioniranja samozaposlitve, ki mora trajati najmanj dve leti. Osebe, ki se vključujejo v ta program, so brezposelne osebe in iskalci zaposlitve, katerih zaposlitev je ogrožena, ki: so se udeležile programa pomoči pri samozaposlitvi, so se samozaposlile v novoustanovljenem poslovnem subjektu za polni delovni čas, razen invalidov, ki se samozaposlijo za delovni čas v skladu z izdano odločbo o invalidnosti (MDDSZ 2013a).

Preglednica 2: Ukrepi aktivne politike zaposlovanja v letu 2010 in 2011.

Ukrep		2010	2011
UKREP 1:	USPOSABLJANJE IN IZOBRAŽEVANJE	16.203	11.476
UKREP 2:	SPODBUDE ZA ZAPOSLOVANJE	28.031	11.284
UKREP 3:	KREIRANJE DELOVNIH MEST	24.482	11.653
UKREP 4:	SPODBUJANJE SAMOZAPOSLOVANJA	6.741	2.765

Vir: ZRSZ 2011

Slika 1: Ukrepi aktivne politike zaposlovanja v letu 2010 in 2011.

Vir: ZRSZ 2011

Preglednica in graf nam prikazujeta izvajanje posameznih ukrepov aktivne politike zaposlovanja v letu 2010 in 2011. Največ je bilo zainteresiranih za program spodbude za zaposlovanje in kreiranje delovnih mest. Opazno je tudi, da je bilo leta 2010 več prebivalstva prijavljenega v ukrepe aktivne politike zaposlovanja v Republiki Sloveniji.

3.3 Ukrepi aktivne politike zaposlovanja na Primorskem

Aktivna politika na Primorskem poteka podobno kot v Republiki Slovenije. Izvajajo se večinoma isti ukrepi kot po Sloveniji. Odločila sem se, da bom s tabelami prikazala ukrepe aktivne politike zaposlovanja, ki se izvajajo v Obalno-kraški in Notranjsko-kraški regiji ter v Goriški regiji v obdobju od leta 2008 do leta 2011. Iz preglednic je razvidno, da se je od leta 2008 povečalo število vključitev v programe. Leta 2010 jih je bilo največ, leta 2011 pa je bila manjša zainteresiranost za prijavo v izvajanje ukrepov aktivne politike zaposlovanja. Ukrepi, ki so se izvajali na splošno v Sloveniji (svetovanje in pomoč pri iskanju zaposlitve, usposabljanje in izobraževanje, spodbujanje zaposlovanja in samozaposlovanja ter program socialne izključenosti), so se izvajali tudi na Primorskem. Znotraj vsakega ukrepa pa so v tabelah navedeni programi, ki so bili predvideni, da bi se izvajali.

Aktivna politika zaposlovanja v Obalno-kraški in Notranjsko-kraški regiji Slovenije

V tabeli so navedeni programi posameznih ukrepov v Obalno-kraški in Notranjsko-kraški regiji Primorske. Tabela prikazuje obdobje od leta 2008 do leta 2011 in prikazuje podatke o prijavljenih kandidatih za posamezen program.

Preglednica 3: Ukrepi aktivne politike zaposlovanja v Obalno-kraški regiji in Notranjsko-kraški regiji RS

UKREPI AKTIVNE POLITIKE ZAPOSLOVANJA	Število vključitev v letih od 2008 do 2011			
	2008	2009	2010	2011
UKREP 1 SVETOVANJE IN POMOČ PRI ISKANJU ZAPOSLOTITVE	537	630	632	444
Klub za iskanje zaposlitve				
Zdravstveno zaposlitveno zaposlovanje				
Pomoč pri načrtovanju poklicne poti in iskanje zaposlitve				
Novi in razvojni projekti				
UKREP 2 USPOSABLJANJE IN IZOBRAŽEVANJE	436	714	1204	646
Institucionalno usposabljanje				
Usposabljanje na delovnem mestu				
Formalno izobraževanje				
Nacionalne poklicne kvalifikacije (NPK)				
Projektno učenje za mlade (PUM)				
UKREP 3 SPODBUJANJE ZAPOSLOVANJA IN SAMOZAPOSLOVANJA	435	1048	1686	1535
Subvencioniranje zaposlitev				
Pomoč pri samozaposlitvi				
Subvencije za samozaposlitev				
Spodbujanje zaposlovanje dolgotrajno brezposelnih oseb				
Povračila prispevkov delodajalcu				
UKREP 4 PROGRAM ZA POVEČANJE SOCIALNE IZKLJUČENOSTI	165	202	312	141

Asistent/asistentka

bom

SKUPAJ

1573

2594

3834

2766

Vir: prirejeno po ZRSZ, letnih poročilih Območne službe Koper 2012b, 23.maj.2013, dostopno pri A.T., a.topalovic07@gmail.com.

Ukrep 1 (svetovanje ter pomoč pri iskanju zaposlitve) je predstavljal leta 2008 največ % in sicer 34 %, sledita mu ukrep 2 (usposabljanje in izobraževanje) ter ukrep 3 (spodbujanje zaposlovanja in samozaposlovanja) z 28 %, ukrep 4 (program za povečanje socialne izključenosti) je zasedel zadnje mesto, in sicer relativno vključenih 10 %. Leta 2009 ni prišlo do drastičnih sprememb, ukrep 1 se je zmanjšal na 24 %, zato pa se je ukrep 3 povečal na 40 %. Leta 2010 se je število udeležencev ukrepa 1 zmanjšalo na 17 %, ukrep 3 se je povečal na 44 %. Ukrep 2 se je povečal le za 3 %, ukrep 4 pa je ostal kot leta 2009, torej 8 %. Leta 2011 se je udeležba pri ukrepu 3 še dodatno povečala na 56 %, to je dvakrat več kot leta 2008, pri drugih ukrepih se je zmanjšala. Na prvem mestu glede na število udeležencev je ukrep 3, na drugem ukrep 2, na tretjem mestu ukrep 1, na zadnjem mestu pa je ukrep 4.

Aktivna politika zaposlovanja v Goriški regiji Slovenije

V tabeli so navedeni programi posameznih ukrepov v Goriški regiji Primorske. Tabela prikazuje obdobje od leta 2008 do leta 2011 in prikazuje podatke o prijavljenih kandidatih za posamezen program.

Preglednica 4: Ukrepi aktivne politike zaposlovanja v Goriški regiji Slovenije

	Število vključitev od leta 2008 do 2011			
	2008	2009	2010	2011
UKREPI AKTIVNE POLITIKE ZAPOSLOVANJA				
UKREP 1 SVETOVANJE IN POMOČ PRI ISKANJU ZAPOSLOTVE	215	380	438	254
Zdravstveno zaposlitveno svetovanje				
Pomoč pri načrtovanju poklicne poti in iskanju zap.				
UŽU				
Klubi za iskanje zaposlitve				
UKREP 2 USPOSABLJANJE IN IZOBRAŽEVANJE	513	823	1270	786
Institucionalno usposabljanje				
Nacionalne poklicne kvalifikacije (NPK)				
Delovni preizkus				
Usposabljanje na delovnem mestu				
Formalno izobraževanje				
Projektno učenje za mlade (PUM)				
UKREP 3 SPODBUJANJE ZAPOSLOVANJA IN SAMOZAPOSLOVANJA	304	598	969	807
Pomoč pri				

samozaposlitvi				
Subvencije za samozaposlitev				
Spodbujanje novega zaposl. dolg. brez. oseb				
Spodbujanje nove zaposl. starejši, mladi, ženske				
Povračila prispevkov delodajalca				
UKREP 4 PROGRAMI SOCIALNE IZKLJUČENOSTI	136	132	165	109
Javna dela				
Spodbujanje zaposlovanja dolgotrajno brezp. oseb				
Subvenc. zaposlitev pri izvajanju pomoči na domu ter osebne asistenc				
Skupaj	1168	1933	2842	1956

Vir: prirejeno po ZRSZ, letnih poročilih Območne službe Nova Gorica 2012c, 23.maj.2013, dostopno pri A.T., a.topalovic07@gmail.com.

Ukrep 2 (usposabljanje in izobraževanje) je predstavljal leta 2008 največ %, in sicer 44 %, sledita mu ukrep 3 (spodbujanje zaposlovanja in samozaposlovanja) s 26 % ter ukrep 1 (svetovanje in pomoč pri iskanju zaposlitve) z 18 %, ukrep 4 (program za povečanje socialne izključenosti) je zasedel zadnje mesto, in sicer relativno vključenih 12 %. Leta 2009 ni prišlo do drastičnih sprememb, ukrep 3 se je povečal na 31 %, ukrep 2 pa zmanjšal za 2 %. Leta 2010 se je število udeležencev ukrepa 1 zmanjšalo na 15 %, ukrep 4 pa se je zmanjšal le za 1 %, ukrep 3 se je povečal na 34 %, ukrep 2 pa se na 45 %. Leta 2011 se je udeležba pri ukrepu 3 še dodatno povečala na 41 %, pri drugih ukrepih se je zmanjšala. Na prvem mestu glede na število udeležencev je ukrep 2, na drugem ukrep 3, na tretjem mestu ukrep 1, na zadnjem mestu pa je ukrep 4.

Če primerjamo udeležbo pri ukrepih aktivne politike zaposlovanja Obalno-kraške in Notranjsko-kraške regije ter Goriške regije lahko sklepamo, da velikih razlik ni, pri Obalno-kraški in Notranjsko-kraški je na prvem mestu ukrep 3, na drugem pa ukrep 2, pri goriški regiji je ravno obratno, ukrep 1 in ukrep 4 sta na zadnjih mestih pri obeh.

3.4. Predlogi za zmanjšanje brezposelnosti

Nekaj predlogov, ki bi zmanjšali brezposelnost v skladu z ugotovitvami OECD-ja ter nekaterih drugih avtorjev:

- če bi znižali obdavčitev podjetij ter dela,
- če bi se posvečali bolj raziskovanju in izobraževanju,
- če bi se prebivalci samozaposlovali (še posebej mladi),

Da ne bi brezposelnost postajala vse bolj dolgotrajna, kar bi zafrustriralo slovensko prebivalstvo, lahko bi pripeljalo do tega, da sploh ne bi več iskali zaposlitve ali bi vodilo do različnih kriminalnih dejanj (umorov, narkomanije ali pa samomorilstva), bi slovenska vlada morala zmanjšati obdavčitve delovnega mesta. Na primer za mlade delavce, ki se prvič zaposlujejo in bi lahko bili tudi v prvih treh letih minimalno obdavčeni ali pa sploh ne. Če bi zmanjšali davek, bi prebivalci imeli manjše stroške, pripeljalo bi tudi do manjšega števila

brezposelnih oseb. OECD je ugotovila, da višja davčna obremenitev povzroča višjo brezposelnost, pri čemer je ta učinek večji pri državah, kjer se kolektivno dogovarjanje odvija na ravni dejavnosti ter izid pogajanj velja za vsa podjetja v panogi. Slovenija bi morala poskusiti z dinamiko zniževanja obdavčitve dela, saj se bo to odrazilo tudi v večji produktivnosti in izboljšanju konkurenčnosti gospodarstva. Izgubo vladnih prihodkov zaradi znižanja davka lahko države nadomestijo s prihranki pri nadomestilih za brezposelnost zaradi pričakovane višje zaposlenosti in z dodatnimi prihodki od ustvarjanja novih zaposlitev (Služba vlade Republike Slovenije razvoj in evropske zadeve 2010).

OECD prav tako ugotavlja, da bi se v Republiki Sloveniji lahko zmanjšala brezposelnost, če bi se bolj posvečali šolanju na višjih nivojih in bolj posvečali raziskovanju. Ker so tako majhni državi, kot je Slovenija, potrebni ljudje z idejami, na primer doktorji znanosti na področju ekonomije, politike ali pa druge panoge. Da bi se rešili brezposelnosti ali jo vsaj zmanjšali, so potrebni strokovnjaki, ki bi Sloveniji predstavili nekaj novega, novo rešitev, ki bi nas mogoče rešila iz krize. Slovenija bi morala povečati možnosti za izvoz tako, da bi se širila proizvodnja, ker če se širi proizvodnja, se lahko povečuje tudi izvoz, kar pomeni proizvodnjo na novih tržiščih, s tem tudi nova delovna mesta ter zmanjšanje brezposelnosti (Služba vlade Republike Slovenije razvoj in evropske zadeve 2010).

Večina prebivalcev, ki študira, bi rada opravljala poklic, ki bi bil verodostojen diplome. Država ima krivdo, ker je zmeraj za družboslovne panoge več razpisanih vpisnih mest kot za naravoslovne, zato se večina študentov odloči za študij ekonomije, prava. Zavod za zaposlovanje ima na žalost največ registriranih brezposelnih oseb ravno diplomantov z ekonomskih in pravnih fakultet. Sicer je največje povpraševanje po ekonomistih, vendar je največ tudi brezposelnih oseb. Mladi bi se morali odločiti za drugi poklic ali pa se zaposliti na drugem področju. Mladi bi se morali začeti ukvarjati s mojstrskimi deli ali pa poseliti slovensko podeželje in se začeti preživljati s gojenjem vrtnin in oživljanjem živinoreje, da ne bi bile številne kmetijske površine tako zapuščene. Številni prebivalci, ki so brezposelni, predvsem mladi, bi se morali začeti samozaposlovati. Kot sem že prej omenila, bi lahko s kmetijstvom in poljedelstvom začeli bolj razvijati delo na domu, bolj bi razvijali socialno omrežje ter se prek sveta povezovali z drugimi podjetji, delali za njih (programiranje, spletna prodaja). Ali pa bi sami preko spleta naredili svojo spletno stran in izumili nekaj povsem novega ter poskusili biti pri tem uspešni (Drobnič 2009, str.333–335).

Če se osredotočim prav na primorski del Slovenije, ki je najbolj specifičen zaradi lege (meji z Italijo), menim, da bi se brezposelnost na Primorskem zmanjšala, če bi več vlagali v luksuzni turizem. Več bi se posvečali premožnim turistom ter svoje gostoljubje poskusili prilagoditi njihovim standardom. Več bi morali vlagati v hotelirstvo, golfišča (Lipica, Portorož), jame (Postojnska jama, Škocjanska jama, Dimnice), saj bi s tem privabili bogate turiste v slovenske turistične kraje. Če bi se luksuzni turizem širil, bi to pomenilo za Slovenijo nova delovna mesta in s tem tudi manjšo brezposelnost.

4 BREZPOSELNOST V SLOVENIJI

4.1 Vzroki in posledice brezposelnosti v Republiki Sloveniji

4.1.1 Vzroki brezposelnosti v RS

Obstajajo številni vzroki za brezposelnost, v nadaljevanju pa jih bom nekaj izmed njih naštel in jih podrobneje opisala, in sicer:

- svetovna gospodarska kriza,
- izguba trga,
- neustrezna izobrazba,
- podaljšanje delovne dobe starejših.

Svetovna gospodarska kriza

Globalizacija je sredstvo za povečanje razlik med bogatimi in revnimi kot nekakšno virtualno menjalno sredstvo. V zameno za vstop v virtualni globalni svet zahteva od posameznika čas, energijo, predvsem pa denar. Globalizacija pa realen denar razdeli med revne in bogate, s tem da je zelo majhen delež namenjen zelo bogatim posameznikom, neverjetno velik pa zmeraj bolj revnim ljudem. Globalizacija tako uničuje srednji sloj ter dela razkol med ljudmi na finančni ravni. Recesija je prišla iz Amerike. Ker je Slovenija tako kot vse članice Evropske unije povezana z ZDA, se je posledično kriza začela tudi na evropskih tleh. Konec leta 2008 so ljudje občutili krizo, veliko ljudi je izgubilo službo, leta 2009 se je kriza samo še dodatno poglobila, začela in nadaljevala se je s padcem finančnih velikanov, ki so desetletja delovali kot stebri razvoja zahodne družbe. Padec se je začel zaradi nepremišljenih odločitev globalnih družb in globalnih managerjev, ki so preseгли sposobnosti razumevanja etičnega in družbeno odgovornega ravnanja ter so zaradi želje po večjem dobičku zlomili družbe, ki so predstavljale temelje finančnega sistema v globalni tržni ekonomiji (Drobnič 2009, str.30–34).

Izguba trga

Ta vzrok je posledično povezan s prejšnjim, svetovno gospodarsko krizo. Zaradi recesije je Slovenija izgubila veliko trgov. Slovensko gospodarstvo je odprto gospodarstvo, indeks njegove odprtosti je med najvišjimi v EU, več kot 70 % BDP Slovenija ustvari na trgu EU. Slovensko gospodarstvo je zelo odvisno od držav, kamor izvaža. Kriza, ki je prizadela Slovenijo leta 2008, je povzročila vlagateljem in prebivalstvu veliko nelagodje in je tako kot drugje po svetu terjala od države hitro ukrepanje. Veliko predlogov je bilo ponujenih, kako bi rešili krizo in propadajoča tržišča, vendar nobena ni bila pravilna rešitev. Kriza se je z leti samo še bolj poglobila, Slovenija pa je utrpela posledice, ki se še zmeraj čutijo. Podjetja so bila vse bolj prisiljena odpuščati delavce, najprej so odpustili tuje delavce, nato pa še druge. Med brezposelnimi se je povečal delež moških, trajno presežnih delavcev, brezposelnih zaradi stečajev, delež mladih in tistih z nižjimi stopnjami izobrazbe (Drobnič 2009, str.34–44).

Neustrezna izobrazba

Na Zavodu za zaposlovanje RS obstajajo podatki, ki nam pomagajo do informacij o brezposelnih osebah glede na stopnjo izobrazbe. Največ je brezposelnih oseb z zelo nizko stopnjo izobrazbe (I. stopnja), sledijo jim tisti, ki imajo opravljeno srednješolsko izobrazbo (IV. in V. stopnja). Že pred recesijo so trpele brezposelne osebe zgoraj omenjenih stopenj izobrazbe, kot posledica krize pa se je število brezposelnih oseb povsod povečalo, najbolj pa so utrpeli posledice najmanj izobraženi ljudje (Zavod za zaposlovanje RS 2013a).

Gospodarska zbornica Slovenije je leta 2007 pojasnjevala javnosti, da se delodajalci soočajo s strukturnim mankom delavcev, ki jih nadomeščajo delavci iz tujine. To je veljalo predvsem za področje gradbeništva, saj so slovenska podjetja uvažala delavce iz tujine, predvsem BiH in Makedonije. Slovenija je imela pomanjkanje kadra na tem področju, ni bilo dovolj izobraženih delavcev za to vrsto dela. Od krize naprej pa se je na tem področju drastično spremenilo, veliko ljudi je izgubilo delo, delavci iz tujine, ki so bili v Sloveniji z delovno vizo, so bili odpuščeni, gradbeništvo je doživelo upad na trgu dela (Ministrstvo za delo, družine in socialne zadeve 2011).

Vlada si zadnja leta poskuša pridobiti zanimanje s strani bodočih študentov za naravoslovne študije. Čeprav so na Zavodu za zaposlovanje RS ne le družboslovni študenti, temveč tudi naravoslovci, statistika pravi, da je celo več slednjih. Najtežje je dobiti službo v Sloveniji humanistom in umetnikom, tako da je vpis na te vrste fakultet upadel. Družboslovci načeloma dobijo prej službo kot naravoslovci, vendar jih je kljub temu ogromno število na zavodu, predvsem ekonomistov in pravnikov. Vendar je za to kriva deloma tudi država, ker razpisuje največ prostih mest za to smer študija, dela pa ni za vse diplomante, tako da s tem pripelje Slovenijo do še dodatnega povečanja brezposelnosti (Borza dela in znanja 2011).

Podaljšanje delovne dobe starejših

Prebivalstvo Slovenije se stara in zmeraj bolj se bo, delali bodo zmeraj starejši ljudje. Rojstvo otrok upada, raste pa število starejših delavcev. Starejši delavci naj bi delali do 65. leta, če imajo 40 let delovne dobe, se lahko upokojijo po 60. letu (Statistični urad Republike Slovenije 2012a).

Z novim letom 2013 je začela veljati tudi nova pokojninska reforma. Moški in ženske morajo imeti vsaj 40 let pokojninske dobe in 60 let ali pa morajo dopolniti 63 oziroma 65 let. Po novem zakonu se bodo v letošnjem letu lahko starostno upokojili moški, ki bodo imeli 40 let pokojninske dobe brez dokupa in bodo stari 58 let in štiri mesece ter ženske, ki bodo imele 58 let, če izpolnjujejo pogoje, da imajo 38 let in štiri mesece pokojninske dobe. Do leta 2018 se bodo postopoma izenačevali pogoji za upokojitev moških in žensk. Pri moških se bo v tem prehodnem obdobju vsako leto povečevala starost za upokojitev za štiri mesece, pri ženskah pa se bo delovna doba postopoma zviševala s sedanjih 38 na 40 let. Leta 2019 se bodo moški in ženske upokojevali, če bodo stari 60 let in bodo imeli 40 let pokojninske dobe brez dokupa.

Če pa ne bodo imeli 40 let pokojninske dobe, potem bodo delali do napolnjenega 65. leta in se šele takrat upokojiti (MDDSZ 2013b).

Slovenija je z začetkom leta sprejela Lizbonsko pogodbo o pokojninski reformi, katere predlog je bil, da morajo starejši delavci imeti 40 let delovne dobe ali pa delajo do 65. leta. Evropska komisija je že predlagala zviševanje let pri pokojninski reformi, da bi se upokojili pri 67. letu življenja (Vladni portal z informacijami o življenju v Evropski uniji 2009).

Zaradi zmeraj večjega zviševanja upokojitve starejših delavcev je zmeraj več brezposelnih mladih. Delavce od 55 let do 64 štiti zakon in jih ne morejo odpustiti brez pravne podlage, mladi pa so, ko končajo izobraževanje, v veliki meri brez službe, ker ni prostih delovnih mest, kar je tudi dodaten vzrok za brezposelnost v Republiki Sloveniji (MDDSZ 2013b).

4.1.2 Posledice brezposelnosti v RS

Posledice brezposelnosti se pojavljajo zaradi ekonomsko-socialne in psihološke izključenosti.

Ekonomsko-socialna izključenost

Kavar-Vidmar (1993, 99) pravi: »Brezposelnost je ekonomsko-socialni problem. Po vzrokih delimo socialne probleme na fizične, ki prizadenejo delovno zmožnost, in ekonomske, pri katerih delovna zmožnost ni zmanjšana, vendar si zaradi ekonomskih razlogov ne more pridobiti sredstev za življenje. Za sistem socialne varnosti ima brezposelnost dvojne negativne posledice: naraščanje izdatkov za dajatve brezposelnim in zmanjšanje prispevkov za vsa področja socialne varnosti, ker so prispevki odvisni od števila zaposlenih in njihovih plač.«

Posledice brezposelnosti so: revščina in odvisnost od socialnega varstva, nizka strokovna usposobljenost, stalna revščina (potegnjenost v integracijsko revščino), prostorska koncentracija, velika pogostost zdravstvenih težav, osamljenost, izoliranost od družbe, krčenje človeških stikov ipd. (Kavar-Vidmar 1993, str.108–110).

Najbolj problematična posledica brezposelnosti je revščina, od gospodarske krize naprej je zmeraj več ljudi brezposelnih in tudi revnih. Država sicer revnim ponuja denarno socialno pomoč, ki je pa zelo skromna, tako da morajo posamezniki zelo varčno delati z njo.

Preprečevanje revščine in socialne izključenosti je eden izmed glavnih ciljev socialne politike Republike Slovenije. Nosilec in koordinator ukrepov in politik za zmanjšanje revščine je Ministrstvo za delo, družine in socialne zadeve RS. S svojimi aktivnostmi naj bi vabili

deležnike, ki bi s svojimi ukrepi pripomogli k zmanjševanju revščine in k ozaveščanju širše javnosti (Ministrstvo za delo, družine in socialne zadeve 2011).

Psihološka izključenost

Poleg socialne in ekonomske izključenosti posamezniki zaradi brezposelnosti lahko utrpijo tudi hude psihološke probleme. Vsak posameznik lahko te vrste problemov doživlja na različen način, in sicer se nekateri začnejo vdajati alkoholizmu, kriminalu, narkomaniji in samomorilskim nagnjenjem (Kavar-Vidmar 1993, str.106–108).

V Sloveniji predvsem prevladuje samomorilstvo. Vsako leto si približno milijon ljudi na svetu vzame življenje. Leta 2011 je v Sloveniji zaradi samomora umrlo 436 prebivalcev; ti so bili v povprečju stari 57 let. Po statistiki je Slovenija po samomorilskih dejanjih na četrtem mestu v EU. V Primorski regiji so deleži razporejeni takole: v Goriški regiji 12,6, v Obalno-kraški 14,4 in v Notranjsko-kraški regiji 21,0 samomorov na 100.000 po regijah Slovenije (Statistični urad Republike Slovenije 2012b).

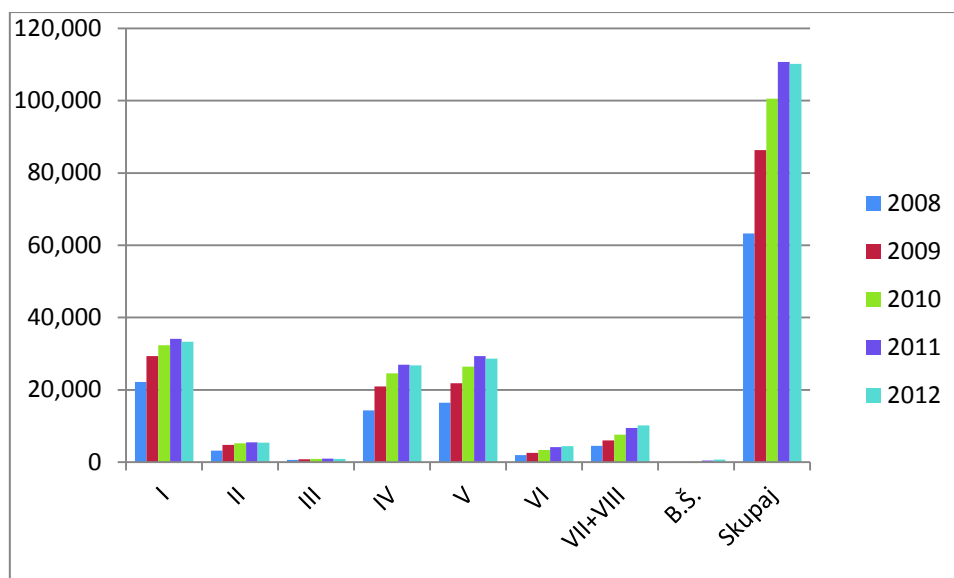
4.2 Registrirana brezposelnost v Sloveniji od leta 2008 do leta 2012

V nadaljevanju bomo predstavilo registrirano brezposelnost v Sloveniji od leta 2008 do leta 2012 glede na stopnjo izobrazbe ter glede na spol. Prav tako bomo predstavili registrirano brezposelnost za leto 2013 od januarja do marca glede na starostno strukturo.

Preglednica 5: Povprečno registrirana brezposelnost glede na stopnjo izobrazbe od leta 2008 do 2012 v RS

Stopnja izobrazbe/leto	2008	2009	2010	2011	2012
I	22.213	29.310	32.303	34.074	33.298
II	3.155	4.744	5.228	5.451	5.424
III	631	818	875	935	897
IV	14.295	20.973	24.547	26.948	26.759
V	16.444	21.831	26.381	29.286	28.595
VI	1.957	2.563	3.355	4.134	4.392
VII+VIII	4.502	6.037	7.607	9.461	10.120
B.Š.	18	79	209	404	698
Skupaj	63.215	86.355	100.505	110.693	110.183

Vir: prirejeno po ZRSZ 2013b, 15.marec 2013, dostopno pri A.T., a.topalovic07@gmail.com

Slika 2: Povprečno registrirana brezposelnost glede na stopnjo izobrazbe od leta 2008 do 2012 v RS

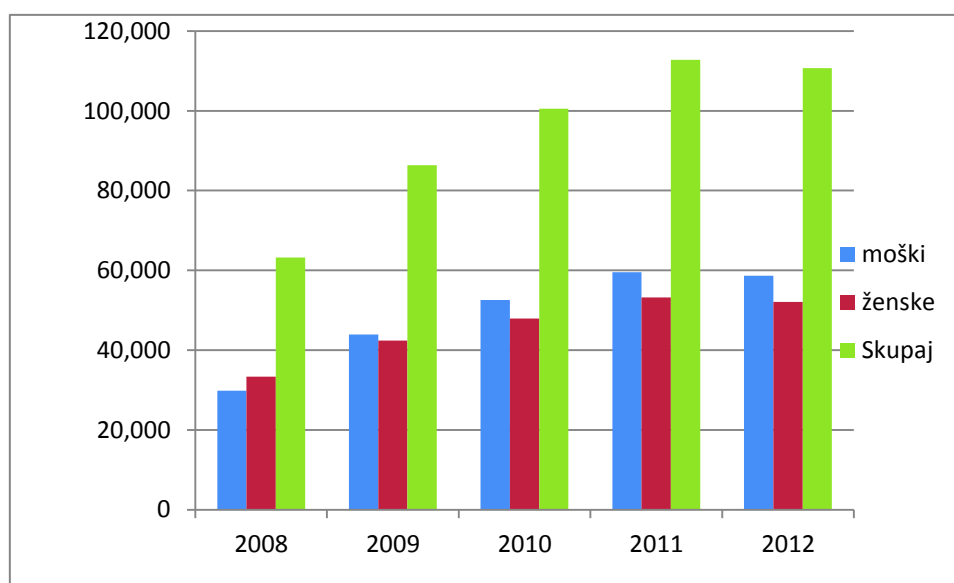
Vir: prirejeno po ZRSZ 2013b, 15.marec 2013, dostopno pri A.T., a.topalovic07@gmail.com

Preglednica in graf nam prikazujeta povprečno registrirano brezposelnost glede na stopnjo izobrazbe od leta 2008 do leta 2012. Iz grafa je razvidno, da se je brezposelnost skozi leta povečevala, najbolj kritično leto je bilo za večino leto 2011, za nekatere pa tudi 2012. Največ ljudi je brezposelnih s IV in V. stopnjo izobrazbe ter s I. stopnjo izobrazbe. Leta 2011 se je brezposelnost povečala, tako da se bom osredotočila na to leto. Največ je bilo povprečno brezposelnih ljudi I. stopnje (34.074), takoj za njimi jim sledijo brezposelni V. in IV. stopnje (teh je bilo v povprečju 29.286 in 26.948). Za brezposelne II. stopnje je bilo v povprečju leta 2011 prijavljenih 5.451 ljudi. Brezposelnih s VI. stopnjo izobrazbe je bilo prijavljenih leta 2011 4.134, vendar so vrhunec brezposelnosti dosegle leta 2012, in sicer je bilo prijavljenih 4.392. Prav tako je bilo brezposelnih z visoko izobrazbo VII. in VIII. stopnje leta 2011 povprečno prijavljenih 9.461, največ pa so 2012, in sicer 10.120. Najmanj brezposelnih je s III. stopnjo izobrazbe, in sicer leta 2011 jih je bilo v povprečju 935, in brezposelnih brez šole, teh je bilo leta 2011 404, leta 2012 pa jih je bilo največ v povprečju, in sicer 698.

Preglednica 6: Povprečno registrirana brezposelnost glede na spol v obdobju 2008 do 2012 v RS

Spol/leto	2008	2009	2010	2011	2012
moški	29.825	43.930	52.572	59.562	58.637
ženske	33.391	42.424	47.933	53.192	52.055
Skupaj	63.216	86.354	100.504	112.754	110.692

Vir: prirejeno po ZRSZ 2013b, 15.marec 2013, dostopno pri A.T., a.topalovic07@gmail.com

Slika 3: Povprečno registrirana brezposelnost glede na spol v obdobju 2008 do 2012 v RS

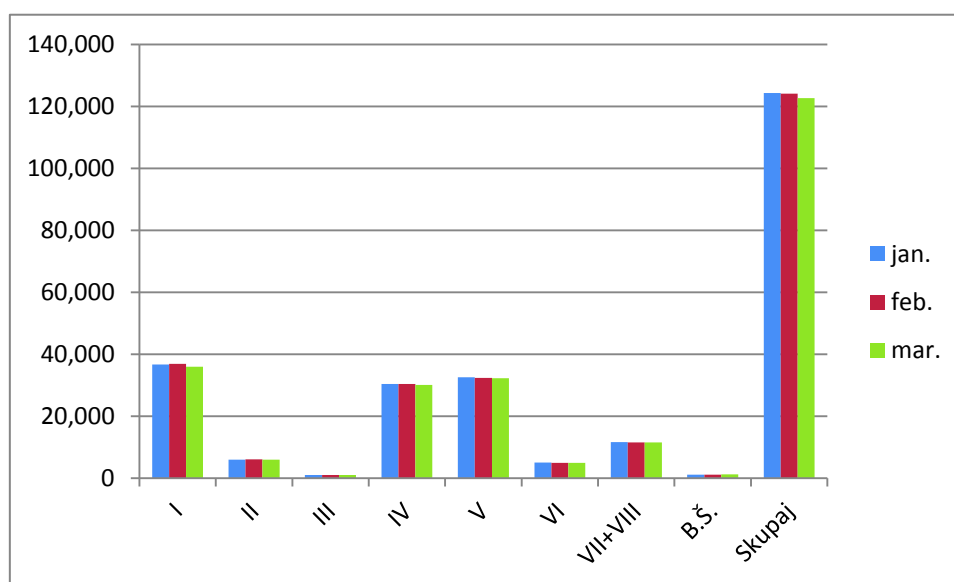
Vir: prirejeno po ZRSZ 2013b, 15.marec 2013, dostopno pri A.T., a.topalovic07@gmail.com

Preglednica in graf prikazujeta povprečno registrirano brezposelnost med spoloma v obdobju od leta 2008 do leta 2012. Leta 2008 je bilo manj moških brezposelnih kot žensk, potem pa se je ta delež spremenil, tako da je od leta 2009 do 2012 več brezposelnih moških kot žensk. Število brezposelnih tako moških kot žensk je z leti naraščalo, vrhunec je doseglo leta 2011, ko je bilo povprečno največ brezposelnih moških (59.562) in največ povprečno brezposelnih žensk, in sicer 53.192. V letu 2012 je sledil rahel dvig brezposelnosti, in sicer je bilo povprečno brezposelnih moških 58.637 in povprečno brezposelnih žensk 52.055.

Preglednica 7: Registrirano brezposelne osebe po stopnji izobrazbe od januarja do marca 2013

Stopnja izobrazbe	jan.	feb.	mar.
I	36.664	36.816	35.912
II	5.976	6.030	5.908
III	961	958	950
IV	30.401	30.407	30.060
V	32.491	32.312	32.207
VI	4.993	4.925	4.937
VII+VIII	11.653	11.495	11.513
B.Š.	1.119	1.123	1.143
Skupaj	124.258	124.066	122.630

Vir: prirejeno po ZRSZ 2013b, 15.marec 2013, dostopno pri A.T., a.topalovic07@gmail.com

Slika 4: Registrirano brezposelne osebe po stopnji izobrazbe od januarja do marca 2013

Vir: prirejeno po ZRSZ 2013b, 15.marec 2013, dostopno pri A.T., a.topalovic07@gmail.com

Preglednica in graf prikazujeta registrirano brezposelne osebe od januarja do marca 2013. Iz grafa je razvidno, da je največ brezposelnih oseb v tekočem letu s I. stopnjo izobrazbe, takoj za tem jim sledijo brezposelne osebe s IV. in V. stopnjo izobrazbe. Sledijo brezposelne osebe z visoko stopnjo izobrazbe, in sicer VII. in VIII., takoj za tem so brezposelne osebe z II. stopnjo izobrazbe in s VI. stopnjo izobrazbe. Najmanj brezposelnih je brez izobrazbe, na samem dnu lestvice pa so brezposelne osebe s III. stopnjo izobrazbe. Brezposelnost se med prvimi meseci leta 2013 bistveno ne razlikuje, se je pa povečala od leta 2012 in se še naprej povečuje, najbolj ogrožene so osebe z nizko stopnjo izobrazbe, in sicer s I. stopnjo, ter brezposelne osebe s končano srednjo šolo, in sicer s IV. in V. stopnjo izobrazbe.

5 ANALIZA BREZPOSELNOSTI NA PRIMORSKEM

V nadaljevanju bomo predstavili starostno strukturo registrirane brezposelnosti v obdobju 2008 do 2012 v RS, starostno strukturo na Primorskem po regijah za leta 2010, 2011 ter 2012. Prav tako bomo naredili med regijami Primorske primerjavo brezposelnosti od leta 2005 do leta 2012. Ter nazadnje bomo analizirali brezposelnost občin posamezne regije Primorske od začetka gospodarske krize do leta 2012.

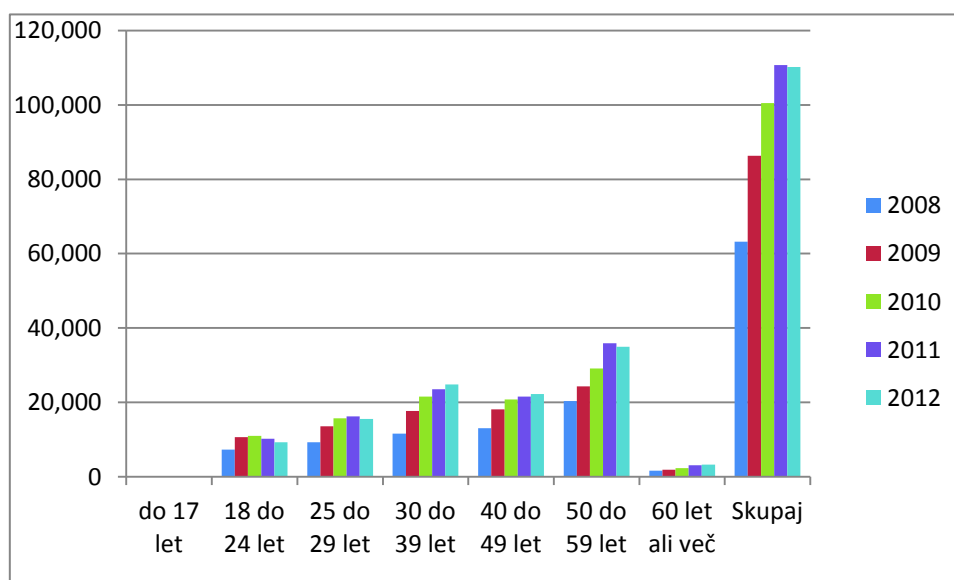
5.1 Starostna struktura brezposelnih oseb v Republiki Sloveniji

Predstavili bomo registrirano brezposelnost glede na starostni razred od leta 2008 do 2012.

Preglednica 8: Registrirana brezposelnost glede na starostni razred v obdobju 2008 do 2012 v RS

Starostni razred/leto	2008	2009	2010	2011	2012
do 17 let	102	131	121	139	146
18 do 24 let	7.272	10.676	10.974	10.197	9.232
25 do 29 let	9.291	13.544	15.713	16.246	15.555
30 do 39 let	11.561	17.666	21.521	23.552	24.770
40 do 49 let	13.041	18.132	20.775	21.539	22.269
50 do 59 let	20.364	24.340	29.069	35.919	34.951
60 let ali več	1.585	1.866	2.331	3.100	3.260
Skupaj	63.216	86.354	100.504	110.692	110.183

Vir: prirejeno po ZRSZ 2013b, 15.marec 2013, dostopno pri A.T., a.topalovic07@gmail.com

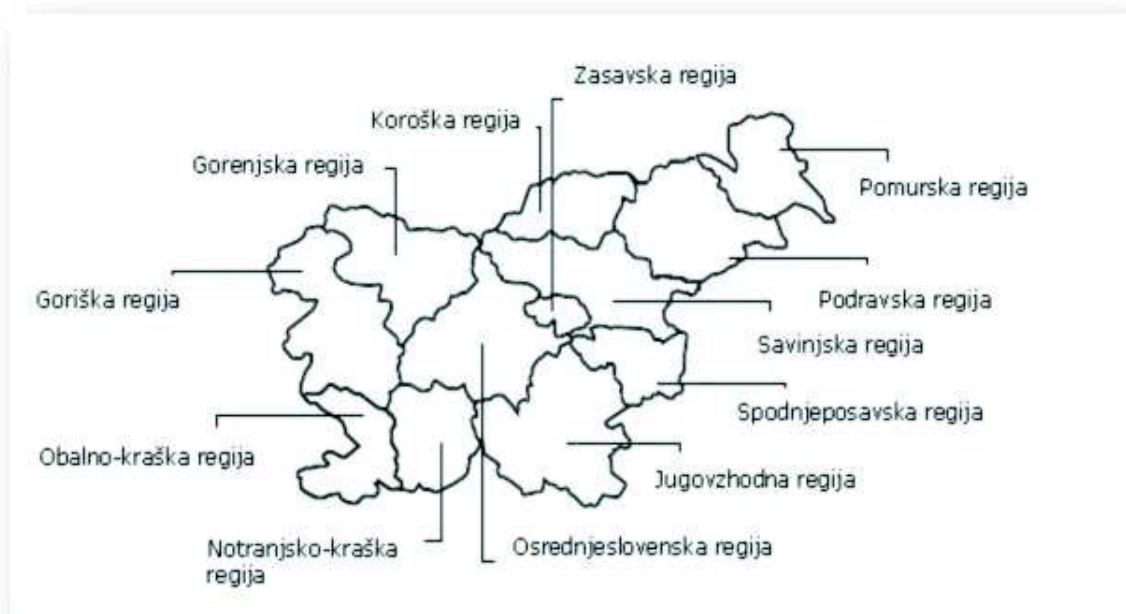
Slika 5: Registrirana brezposelnost glede na starostni razred v obdobju 2008 do 2012 v RS

Vir: prirejeno po ZRSZ 2013b, 15.marec 2013, dostopno pri A.T., a.topalovic07@gmail.com

Preglednica in graf prikazujeta povprečno registrirano brezposelnost glede na starostni razred v obdobju od leta 2008 do leta 2012. Največ brezposelnih je v starostnem obdobju med 50 in 59 letom, leta 2011 je bilo povprečno največ ljudi, in sicer 35.919. Najmanj pa v starostnem razredu do 17 let, in sicer povprečno je bilo največ leta 2012 in to samo 146 ljudi. V starostni skupini od 18 do 24 let je bilo povprečno največ brezposelnih ljudi leta 2010, in sicer 10.974. V starostnem razredu od leta 25 do 29 let je bilo najbolj kritično leto 2011, in sicer je bilo povprečno največ brezposelnih ljudi 16.246. Za starostna razreda od leta 30 do 39 in od leta 40 do 49 je bilo najbolj kritično leto 2012, in sicer povprečno je bilo največ brezposelnih ljudi 24.770 ter 22.269. Prek grafa ugotavljamo, da brezposelnost narašča ne glede na starostni razred, pomanjšala se je samo v starostnem razredu od 28 do 24 let, vendar ne drastično.

5.2 Starostna struktura brezposelnih oseb na Primorskem

Primorska ima 3 regije, v nadaljevanju bomo predstavili starostno strukturo brezposelnih oseb na Primorskem po regijah za leto 2010, 2011 ter 2012.

Slika 6: Republika Slovenija po statističnih regijah

Vir: ZRSZ 2013c

Predstavitev Primorske

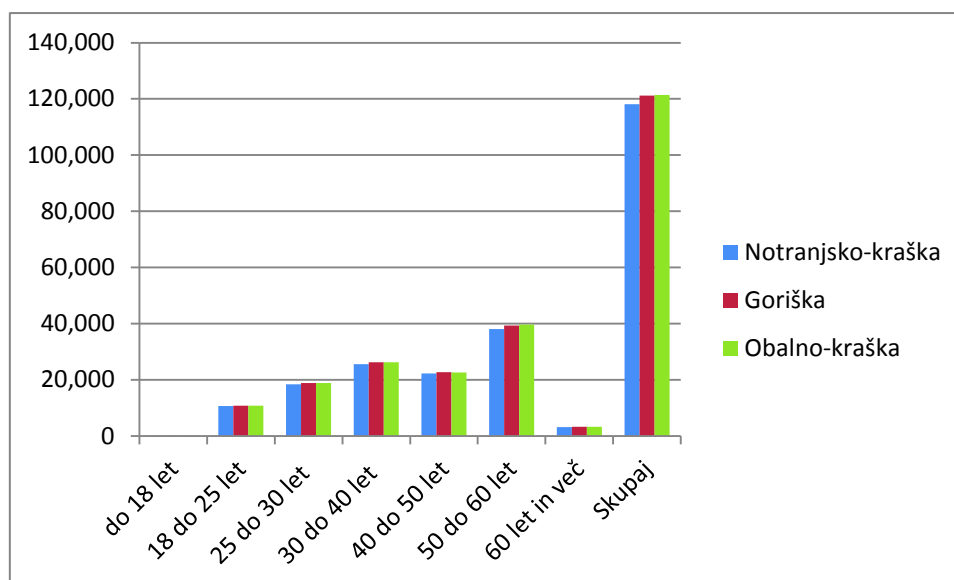
Primorska se deli na tri statistične regije, in sicer: Notranjsko-kraška, Goriška in Obalno-kraška regija. Vse tri regije imajo več občin. Občina je temeljna lokalna samoupravna skupnost. Notranjsko-kraška vsebuje šest občin: Bloke, Cerknica, Ilirska Bistrica, Loška dolina, Pivka in Postojna. Goriška regija je največja regija na Primorskem in ima dvanajst

občin, in sicer: Ajdovščina, Bovec, Brda, Cerklje, Idrija, Kanal, Kobarid, Miren-Kostanjevica, Nova Gorica, Šempeter-Vrtojba, Tolmin in Vipava. Sledi še Obalno-kraška regija, ki ima za eno več občin kot Notranjsko-kraška regija, in sicer sedem občin: Divača, Hrpelje-Kozina, Izola, Komen, Koper, Piran in Sežana. Primorski del Slovenije se nahaja na zahodnem delu Slovenije. Poleg treh zgoraj naštetih statističnih regij se k Primorski prišteva še italijanske dežele Furlanije-Julijske krajine, kjer živijo Slovenci kot manjšina.

Preglednica 9: Starostna struktura registrirano brezposelnih oseb na Primorskem leta 2010

Statistična regija	do 18 let	18 do 25	25 do 30	30 do 40	40 do 50	50 do 60	60 let in več	Skupaj
Notranjsko-kraška	84	10.612	18.393	25.528	22.255	38.091	3.127	118.090
Goriška	84	10.799	18.883	26.221	22.716	39.310	3.212	121.225
Obalno-kraška	80	10.779	18.794	26.180	22.639	39.692	3.283	121.447

Vir: prirejeno po ZRSZ 2013b, 15.marec 2013, dostopno pri A.T., a.topalovic07@gmail.com

Slika 7: Starostna struktura registrirano brezposelnih oseb na Primorskem leta 2010.

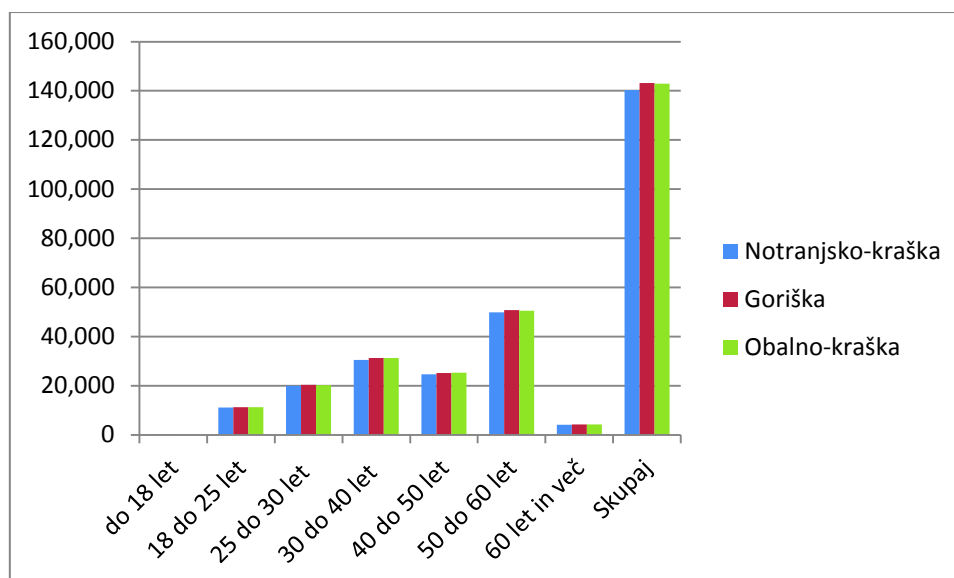
Vir: prirejeno po ZRSZ 2013b, 15.marec 2013, dostopno pri A.T., a.topalovic07@gmail.com

Preglednica in graf prikazujeta registrirano starostno strukturo brezposelnih oseb na Primorskem leta 2010. Primorsko sestavljajo tri regije, in sicer Notranjsko-kraška, Goriška in Obalno-kraška regija. Iz grafa je razvidno, da je največ brezposelnih oseb pri vseh treh regijah iz starostnega razreda od 50 do 60 let (povprečno približno 38.000), najmanj pa je brezposelnih oseb do 18 leta starosti (nekaj manj kot 90). Zelo je malo tudi brezposelnih oseb iz starostnega razreda 60 let in več ter mladih brezposelnih oseb od 18 do 25 let. Na drugem mestu so brezposelne osebe, ki so stare med 30 in 40 letom. Sledijo pa jim brezposelne osebe iz starostnega razreda od 40 do 50 let in od 25 do 30 let. Same regije se med sabo ne razlikujejo bistveno po številu registrirane brezposelnosti. Največ je brezposelnih oseb iz Obalno-kraške regije, in sicer 121.447, sledi ji Goriška, ki ima nekaj manj registriranih brezposelnih ljudi 121.225 ter na zadnjem mestu je Notranjsko-kraška regija s 118.090 registrirane brezposelnosti.

Preglednica 10: Starostna struktura registrirano brezposelnih oseb na Primorskem leta 2011.

Statistična regija	do 18 let	18 do 25 let	25 do 30 let	30 do 40 let	40 do 50 let	50 do 60 let	60 let in več	Skupaj
Notranjsko-kraška	84	11.076	19.932	30.528	24.703	49.838	4.166	140.327
Goriška	85	11.263	20.372	31.287	25.216	50.713	4.201	143.137
Obalno-kraška	91	11.212	20.266	31.306	25.263	50.544	4.217	142.899

Vir: prirejeno po ZRSZ 2013b, 15.marec 2013, dostopno pri A.T., a.topalovic07@gmail.com

Slika 8: Starostna struktura registrirano brezposelnih oseb na Primorskem leta 2011.

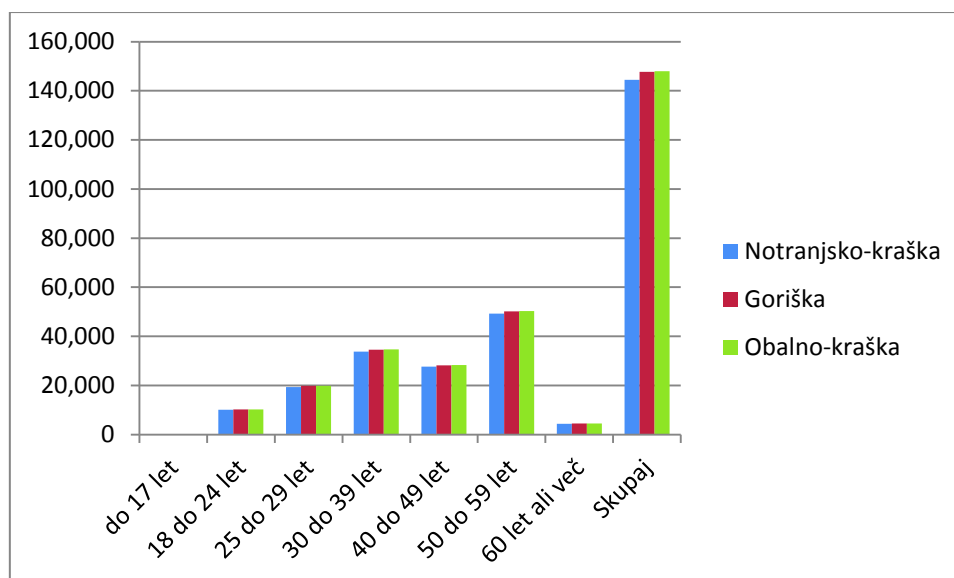
Vir: prirejeno po ZRSZ 2013b, 15.marec 2013, dostopno pri A.T., a.topalovic07@gmail.com

Preglednica in graf prikazujeta registrirano brezposelnost glede na starostno strukturo na Primorskem za leto 2011. Zelo majhne spremembe so glede na leto 2010, še zmeraj je največ brezposelnih oseb od 50 do 60 leta starosti (povprečno nekaj več kot 50.000), sledijo jim brezposelne osebe od 30 do 40, od 40 do 50 ter 25 do 30. Malo je mladih ljudi od 18 do 25, še manj pa tistih, ko so stari 60 let in več, najmanj pa je mladoletnih oseb do 18. leta starosti (nekaj manj kot 100). Razlik med posameznimi regijami Primorske skorajda ni. Od leta 2010 se je edino povečalo število brezposelnih oseb, vendar pri vseh regijah. Največ je registrirano brezposelnih oseb na Goriškem 143.137, rahlo manj na Obalno-kraškem, in sicer 142.899, najmanj pa jih je (vendar še zmeraj brez prevelikega odstopanja od prejšnjih dveh) v Notranjsko-kraški regiji Slovenije, in sicer 140.327.

Preglednica 11: Starostna struktura registrirano brezposelnih oseb na Primorskem leta 2012.

Statistična regija	do 17 let	18 do 24 let	25 do 29 let	30 do 39 let	40 do 49 let	50 do 59 let	60 let ali več	Skupaj
Notranjsko-kraška	108	10.039	19.373	33.715	27.595	49.236	4.394	144.460
Goriška	110	10.271	19.877	34.589	28.204	50.194	4.460	147.705
Obalno-kraška	110	10.255	19.828	34.623	28.341	50.296	4.547	148.000

Vir: prirejeno po ZRSZ 2013b, 15.marec 2013, dostopno pri A.T., a.topalovic07@gmail.com

Slika 9: Starostna struktura registrirano brezposelnih oseb na Primorskem leta 2012.

Vir: prirejeno po ZRSZ 2013b, 15.marec 2013, dostopno pri A.T., a.topalovic07@gmail.com

Preglednica in graf prikazujeta registrirano brezposelne osebe v starostni strukturi leta 2012 na Primorskem. Kot je razvidno iz grafa, velikega odstopanja med posameznimi regijami ni. Še zmeraj je največ brezposelnih od 50 do 59 leta (približno okrog 50.000), najmanj mladoletnih oseb do 17 leta (približno nekaj nad 100). Kritične so tudi brezposelne osebe od 30 do 39 leta starosti in od 40 do 49 ter od 25 do 29. Najmanj je mladih od 18 do 24 let in starejših ljudi od 60 let naprej. Največ registrirano brezposelnih oseb v letu 2012 je bilo v Obalno-kraški regiji (148.000), malenkost manj na Goriškem (147.705), najmanj pa v Notranjsko-kraški regiji Slovenije (144.460).

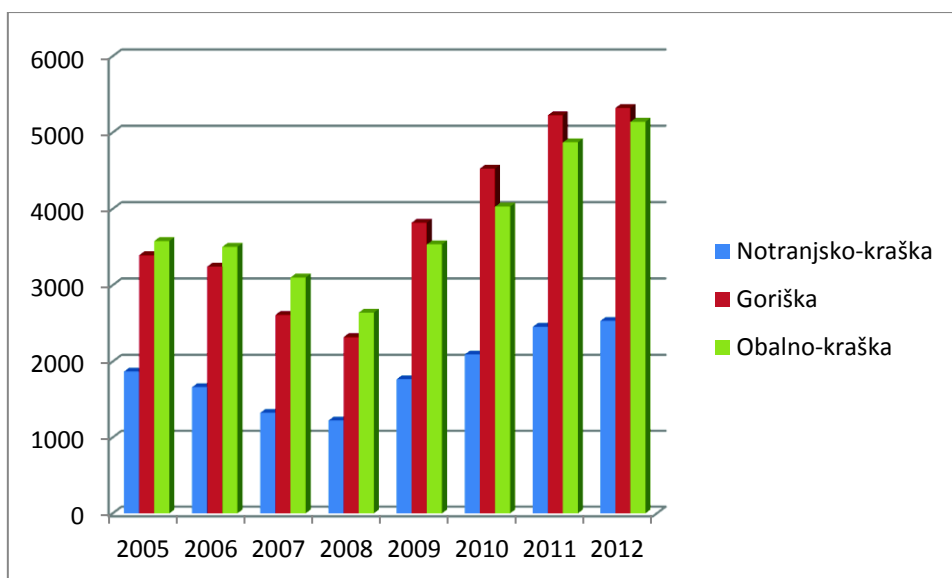
5.3 Primerjava brezposelnosti na Primorskem od leta 2005 do leta 2012

V nadaljevanju bomo naredili primerjavo registriranih brezposelnih oseb med posameznimi regijami Primorske od leta 2005 do 2012 ter posledično tudi izračunali ter predstavili stopnjo brezposelnosti Primorske za obdobje od 2005 do 2012.

Preglednica 12: Primerjava registriranih brezposelnih oseb med regijami Primorske v obdobju od 2005 do 2012.

Regija/leto	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Notranjsko-kraška	1869	1664	1326	1224	1768	2094	2457	2534
Goriška	3394	3245	2613	2322	3821	4528	5228	5323
Obalno-kraška	3580	3504	3102	2642	3537	4031	4873	5142

Vir: prirejeno po ZRSZ 2013a, 15.marec 2013, dostopno pri A.T., a.topalovic07@gmail.com

Slika 10: Primerjava registriranih brezposelnih oseb med regijami Primorske v obdobju od 2005 do 2012.

Vir: prirejeno po ZRSZ 2013a, 15.marec 2013, dostopno pri A.T., a.topalovic07@gmail.com

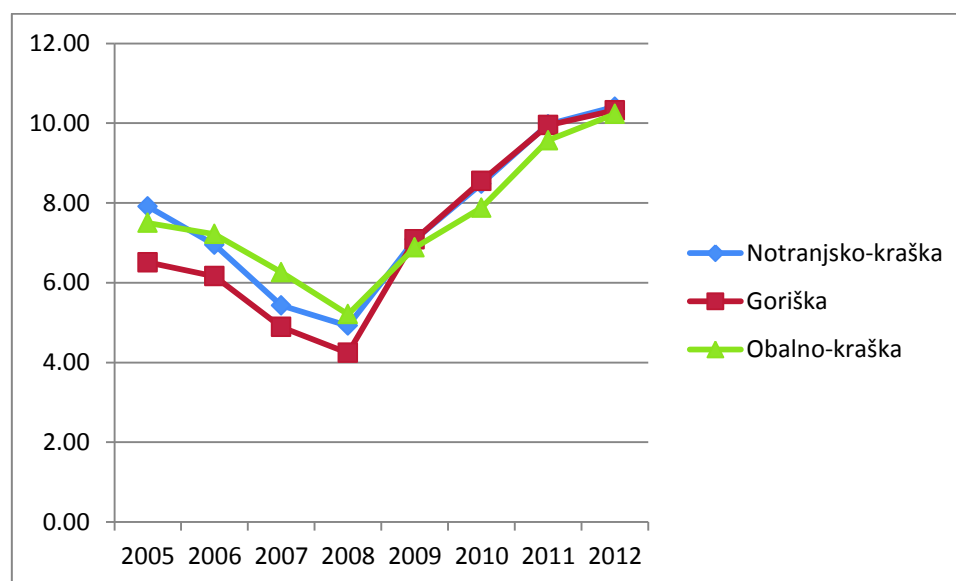
Graf prikazuje primerjavo registriranih brezposelnih oseb med regijami Primorske v obdobju od 2005 do 2013. Goriška regija je bila problematična že leta 2005, imela je povprečno brezposelnih 3.394 ljudi, potem je leta 2006 sledil upad brezposelnosti, leta 2007 in 2008 se je brezposelnost še dodatno zmanjšala, od leta 2005 za povprečno 1.072 brezposelnih oseb, povprečno je bilo leta 2008 2.322 registriranih brezposelnih oseb. Potem pa je zaradi gospodarske krize leta 2009 (kot v drugih dveh regijah in kot tudi po celotni Sloveniji) sledilo naraščanje brezposelnosti in to na povprečno registriranih 3.821 ljudi. Sledilo je še dodatno povečanje brezposelnosti tudi leta 2010, 2011 in tudi 2012. Največ registriranih brezposelnih oseb je bilo leta 2012 v Goriški regiji Slovenije, in sicer povprečno 5.323. Obalno-kraška regija ne zaostaja veliko za Goriško regijo. Leta 2005 je bila brezposelnost v Obalno-kraški regiji malenkost večja kot v Goriški regiji, in sicer je bilo povprečno za 186 brezposelnih oseb več, torej je bilo v Obalno-kraški regiji povprečno registriranih 3.580 ljudi. Prav tako kot v Goriški regiji je tudi tukaj sledil upad brezposelnosti. Leta 2006, 2007 in 2008 se je brezposelnost zmanjševala, leta 2008 je bilo najmanj povprečno registriranih brezposelnih oseb, in sicer 2.642. Leta 2009 je brezposelnost začela ponovno naraščati, povečevala se je tudi leta 2010, 2011 in 2012, vrhunec pa doživela 2012, kjer je bilo povprečno registriranih brezposelnih oseb 5.142, za 179 ljudi manj kot na Goriškem. Iz grafa je razvidno, da je Notranjsko-kraška regija imela najmanj registrirane brezposelnosti. Leta 2005 je imela povprečno registriranih brezposelnosti 1.869, skoraj dvakrat manj kot Goriška in Obalno-

kraška regija. Tudi v Notranjsko-kraški regiji se je brezposelnost v naslednjih letih 2006, 2007 in 2008 zmanjševala, najmanj je bilo povprečno registriranih brezposelnih oseb leta 2008, in sicer 1.224. Nato je sledil porast brezposelnosti. Brezposelnost je tako kot tudi pri drugih dveh regijah naraščala od leta 2009 do leta 2012. Vrhunec je doživela leta 2012, kjer je bilo v Notranjsko-kraški regiji povprečno registriranih brezposelnih oseb 2.534, kar je še zmeraj za 1.789 manj kot v Goriški regiji ter za 1.608 manj kot v Obalno-kraški regiji Slovenije.

Preglednica 13: Stopnja registrirane brezposelnosti v % na Primorskem v obdobju od leta 2005 do leta 2012.

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Notranjsko-kraška	7,91	6,95	5,43	4,92	7,08	8,48	9,97	10,41
Goriška	6,51	6,16	4,89	4,24	7,08	8,55	9,95	10,32
Obalno-kraška	7,50	7,22	6,26	5,21	6,88	7,88	9,57	10,23

Vir: prirejeno po ZRSZ 2013č, 15.april 2013, dostopno pri A.T., a.topalovic07@gmail.com

Slika 11: Stopnja registrirane brezposelnosti na Primorskem v obdobju od leta 2005 do leta 2012.

Vir: prirejeno po ZRSZ 2013č, 15.april 2013, dostopno pri A.T., a.topalovic07@gmail.com

Graf prikazuje stopnjo registrirane brezposelnosti na Primorskem v obdobju od leta 2005 do leta 2012. Leta 2005 je bila v Notranjsko-kraški regiji stopnja brezposelnost povprečno 7,91 %, v Obalno-kraški regiji 7,5 %, najmanj pa v Goriški regiji, in sicer 6,51 %. Iz grafa je

razvidno, da je v naslednjih letih (od leta 2005 do 2008) brezposelnost začela upadati, najmanjša stopnja brezposelnosti je bila leta 2008, in sicer povprečno v Notranjsko-kraški regiji 4,92 %, v Goriški regiji 4,24 % in v Obalno-kraški regiji 5,21 %. Začela se je svetovna gospodarska kriza in posledično se je začela brezposelnost znova povečevati, v naslednjih letih od leta 2009 do leta 2012 se je brezposelnost povečevala, vrhunec je doživela leta 2012. Stopnja brezposelnost je bila leta 2012 največja povprečno v Notranjsko-kraški regiji Slovenije in je znašala 10,41 %, v Goriški regiji 10,32 % ter najmanj v Obalno-kraški regiji, in sicer 10,23 %.

5.4 Primerjava brezposelnosti na Primorskem od začetka gospodarske krize med občinami v posamezni regiji

Primerjamo lahko brezposelnost od leta 2008 do leta 2012 med občinami v posamezni regiji Primorske: Notranjsko-kraški, Goriški in Obalno-kraški regiji. Notranjsko-kraška regija ima 6 občin, Goriška regija 12 občin, Obalno-kraška regija pa 7 občin (SURs 2013b).

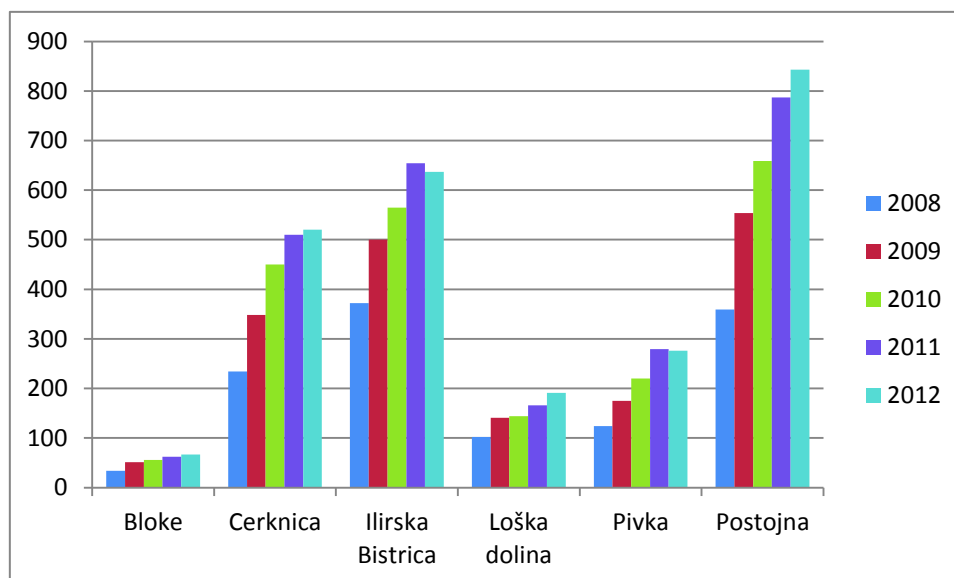
Notranjsko-kraška regija

Notranjsko-kraška regija ima najmanj regij od vseh treh regij Primorske, in sicer 6. Največja občina je Postojna, ima tudi največ registriranih brezposelnih oseb.

Preglednica 14: Povprečna registrirana brezposelnost v Notranjsko-kraški regiji od leta 2008 do leta 2012.

Občina/leto	2008	2009	2010	2011	2012
Bloke	34	51	56	62	67
Cerknica	234	348	450	510	520
Ilirska Bistrica	372	500	565	654	637
Loška dolina	102	141	144	166	191
Pivka	124	175	220	279	276
Postojna	359	554	659	787	843

Vir: prirejeno po SURs b.l.b, 15.april 2013, dostopno pri A.T., a.topalovic07@gmail.com

Slika 12: Povprečna registrirana brezposelnost v Notranjsko-kraški regiji od leta 2008 do leta 2012.

Vir: prirejeno po SURs b.l.b, 15.april 2013, dostopno pri A.T., a.topalovic07@gmail.com

Graf prikazuje povprečno registrirano brezposelnost v Notranjsko-kraški regiji od leta 2008 do leta 2012. Notranjsko-kraška regija se deli na šest občin, in sicer: Bloke, Cerknica, Ilirska Bistrica, Loška dolina, Pivka in Postojna. Občina Bloke je imela najmanjše število povprečno registriranih brezposelnih oseb, leta 2008 jih je imela 34, z leti se je to povečevalo, vrhunec pa doseglo leta 2012 s 67 brezposelnimi osebami. Cerknica je imela leta 2008 znatno več brezposelnih oseb kot občina Bloke (za 200 več, imela jih je 234). Tudi v občini Cerknica (kot v občini Bloke) se je z leti brezposelnost povečevala. Leta 2012 je imela občina Cerknica povprečno največ registriranih brezposelnih oseb, in sicer 520, to je več kot dvakrat več kot leta 2008. Občina Ilirska Bistrica je imela ob začetku krize leta 2008 največ povprečno brezposelnih 372. Skozi krizo se je tudi v tej občini brezposelnost povečevala, dosegla je vrhunec leta 2011 s 654 brezposelnimi registriranimi osebami, leta 2012 pa se je brezposelnost malo zmanjšala, in sicer s 654 na povprečno 637. V Loški dolini se je brezposelnost tudi od leta 2008 do leta 2012 povečevala, leta 2008 je imela občina Loška dolina povprečno registriranih 102, leta 2012 pa je to število naraslo na 191 brezposelnih oseb. Občina Pivka je imela ob začetku krize leta 2008 124 povprečno registriranih brezposelnih oseb, tako kot v vseh drugih občinah Notranjsko-kraške regije je tudi v Pivki brezposelnost z leti narasla. Leta 2011 je imela občina povprečno največ registriranih brezposelnih 279, leta 2012 pa le za 3 manj 276. Občina Postojna je največja občina Notranjsko-kraške regije, zato ima tudi največ brezposelnih oseb. Leta 2008 jih je imela 359, z leti se je to število povečevalo, vrhunec je doseglo leta 2012 z 843 povprečno registriranimi brezposelnimi osebami.

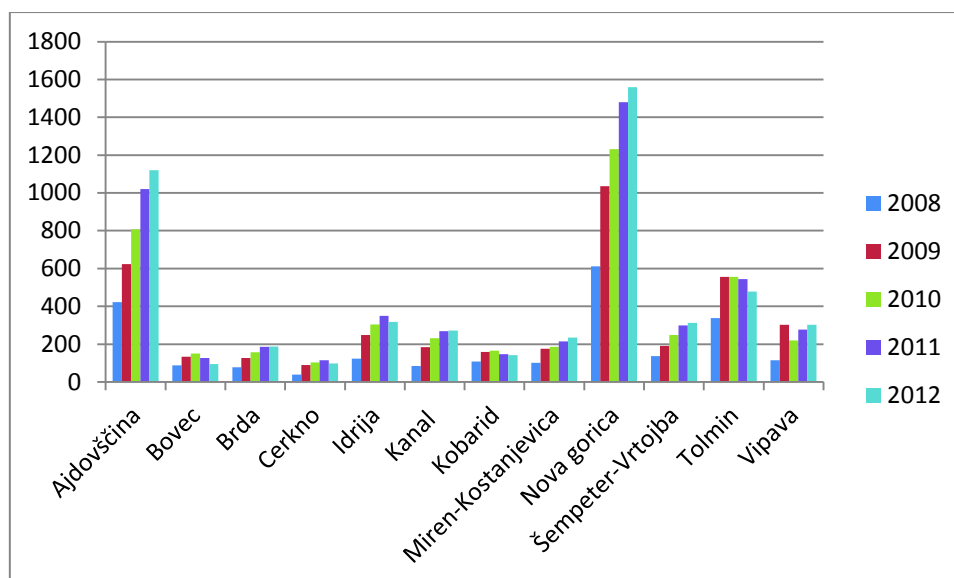
Goriška regija

Goriška regija je regija Primorske, ki je največja. Ima tudi največ občin (12), kar je dvakrat več kot Notranjsko-kraška regija. Največja občina z največ registrirane brezposelnosti je Nova Gorica.

Preglednica 15: Povprečna registrirana brezposelnost v Goriški regiji od leta 2008 do leta 2012.

Občina/leto	2008	2009	2010	2011	2012
Ajdovščina	423	624	807	1021	1120
Bovec	87	134	150	127	94
Brda	77	127	157	186	187
Cerkno	38	89	103	114	98
Idrija	123	248	304	350	318
Kanal	85	184	232	269	272
Kobarid	108	158	166	147	142
Miren-Kostanjevica	101	175	186	215	234
Nova gorica	611	1035	1231	1480	1559
Šempeter-Vrtojba	136	190	248	299	312
Tolmin	337	556	556	544	478
Vipava	115	302	220	277	302

Vir: prirejeno po SURS b.l.b, 15.april 2013, dostopno pri A.T., a.topalovic07@gmail.com

Slika 13: Povprečna registrirana brezposelnost v Goriški regiji od leta 2008 do leta 2012.

Vir: prirejeno po SURS b.l.b, 15.april 2013, dostopno pri A.T., a.topalovic07@gmail.com

Graf prikazuje povprečno registrirano brezposelnost v Goriški regiji Slovenije v obdobju od leta 2008 do leta 2012. Goriška regija je največja regija na Primorskem, ima tudi največ občin: Ajdovščina, Bovec, Brda, Cerklje, Idrija, Kanal, Kobarid, Miren-Kostanjevica, Nova Gorica, Šempeter-Vrtojba, Tolmin in Vipava. Občina Ajdovščina je imela leta 2008 povprečno registriranih 423 brezposelnih oseb, v naslednjih letih pa se je brezposelnost povečevala. Leta 2011 je imela 1.021, leta 2012 pa 1.120 registriranih brezposelnih oseb, kar je skoraj trikrat več kot na začetku krize. Občina Bovec je imela leta 2008 povprečno registriranih oseb 87, leta 2009 in 2010 je brezposelnost naraščala, največ je imela povprečno brezposelnih oseb prav v letu 2010. 2011 je sledil rahel upad na 127 in prav tako tudi leta 2012, ko se je brezposelnost zmanjšala na povprečno 94 brezposelnih oseb. Občina Brda je imela leta 2008 77 registriranih brezposelnih oseb, brezposelnost se je z leti povečevala, leta 2012 so imela Brda največ brezposelnih oseb, in sicer 187. Občina Cerklje je imela leta 2008 najmanj brezposelnih oseb med vsemi občinami in to samo povprečno 38, brezposelnost se je začela povečevati z leti, največ jih je imela leta 2011, ko je imela 114 povprečno registriranih oseb, leta 2012 se je to število zmanjšalo na 98 povprečno registriranih oseb. Podobna zgodba je bila tudi v občini Idrija. Leta 2008 je imela 123 povprečno registriranih brezposelnih oseb, skozi leta je brezposelnost naraščala, vrhunec je dosegla leta 2011, ko je imela občina Idrija 350 povprečno registrirano brezposelnost, leta 2012 se je brezposelnost zmanjšala na povprečno 318. Občina Kanal je imela leta 2008 85 povprečno registriranih brezposelnih oseb, sledilo je naraščanje brezposelnosti do leta 2012, ko je imela največjo povprečno registrirano brezposelnost, in sicer 272. Občina Kobarid je imela leta 2008 108 povprečno brezposelnih oseb, v letu 2009 in 2010 se je brezposelnost povečevala, ravno v letu 2010 je imela občina Kobarid največjo povprečno registrirano brezposelnost, in sicer 166, v letu 2011

in 2012 se je brezposelnost rahlo zmanjšala na 142 povprečno registriranih brezposelnih oseb. Občina Miren-Kostanjevica je imela ob začetku krize leta 2008 101 povprečno registriranih brezposelnih. Tudi v tej občini se je brezposelnost z leta povečevala. Leta 2012 jih je imela 234 povprečno registriranih brezposelnih oseb, kar je za 133 več kot leta 2008. Največja občina Goriške regije je občina Nova Gorica, zato je imela tudi največ brezposelnih oseb. Leta 2008 jih je imela 611, leta 2009 in 2010 se je brezposelnost povečevala, leta 2010 se je brezposelnost že podvojila, in sicer na povprečno registriranih 1.231 brezposelnih oseb. Leta 2011 in 2012 se je brezposelnost še naprej povečevala. Največ je imela občina Nova Gorica povprečno registriranih ljudi leta 2012, in sicer 1.559, kar je za 948 več kot leta 2008. Občina Šempeter-Vrtojba je imela leta 2008 povprečno registriranih brezposelnih 136. Z leti se je povečevala brezposelnost. Leta 2010 je imela 248 povprečno registriranih brezposelnih, leta 2012 pa 312. Občina Tolmin je imela ob začetku gospodarske krize leta 2008 povprečno registriranih 337 brezposelnih oseb, leta 2009 in 2010 je to število naraslo na 556, leta 2011 se je zmanjšalo na 544, leta 2012 pa na 478 povprečno registriranih brezposelnih. Občina Vipava je imela leta 2008 115 povprečno registriranih brezposelnih. Leta 2009 je brezposelnost narasla na 302, leta 2010 pa se je zmanjšala na 220 povprečno brezposelnih oseb. V letu 2011 in 2012 je brezposelnost dodatno še narasla, in sicer leta 2012, ko je imela občina Vipava 302 povprečno registriranih brezposelnih, kar je enako kot leta 2010.

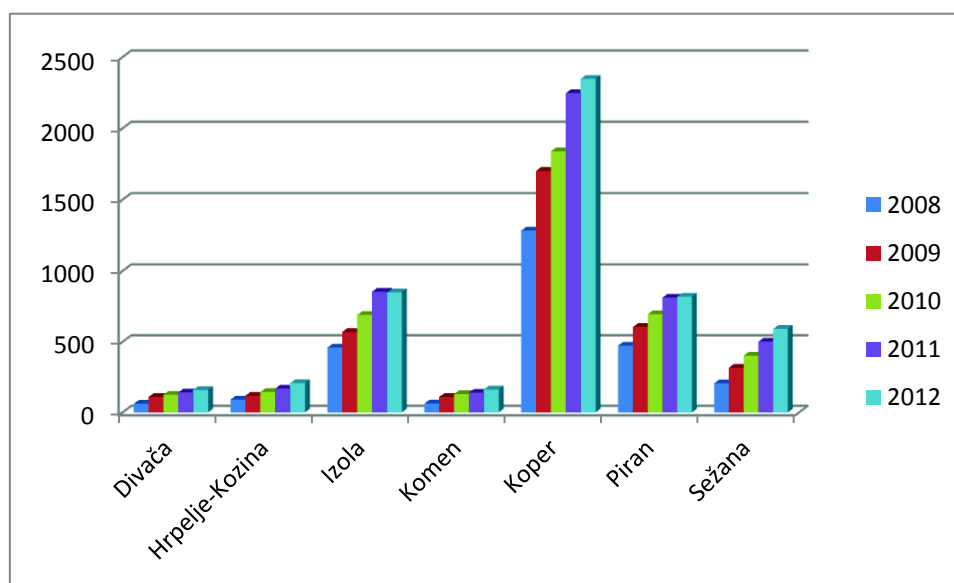
Obalno-kraška regija

Obalno-kraška regija je regija Primorske, ki ima 7 občin. Največja občina z največ registrirane brezposelnosti je občina Koper.

Preglednica 16: Povprečna registrirana brezposelnost v Obalno-kraški regiji od leta 2008 do leta 2012.

Občina/leto	2008	2009	2010	2011	2012
Divača	62	110	126	142	160
Hrpelje-Kozina	92	119	145	170	208
Izola	460	571	691	856	851
Komen	64	110	131	141	163
Koper	1284	1703	1840	2248	2348
Piran	474	606	696	814	820
Sežana	207	318	403	502	592

Vir: prirejeno po SURS b.l.b, 15.april 2013, dostopno pri A.T., a.topalovic07@gmail.com

Slika 14: Povprečna registrirana brezposelnost v Obalno-kraški regiji od leta 2008 do leta 2012.

Vir: prirejeno po SURS b.l.b, 15.april 2013, dostopno pri A.T., a.topalovic07@gmail.com

Graf prikazuje povprečno registrirano brezposelnost v Obalno-kraški regiji Slovenije od leta 2008 do leta 2012. Obalno-kraška regija se deli na sedem občin, in sicer: Divača, Hrpelje-Kozina, Izola, Komen, Koper, Piran in Sežana. Vse občine imajo nekaj skupnega. Brezposelnost je pri vseh od leta 2008 do leta 2012 naraščala. Občina Divača je imela leta 2008 62 povprečno registriranih brezposelnih oseb, z leti se je brezposelnost povečevala, leta 2012 jih je imela 160. Občina Hrpelje-Kozina je imela leta 2008 povprečno registriranih 92 brezposelnih oseb, brezposelnost se je z leti povečevala, leta 2012 se je več kot dvakrat povečala, in sicer je narasla na 208 povprečno brezposelnih oseb. Občina Izola je imela leta 2008 povprečno registriranih brezposelnih 460, z leti se je to število povečevalo, vrhunec je doseglo leta 2012, ko je imela občina Izola 851 povprečno registriranih brezposelnih. Občina Komen je imela leta 2008 povprečno registriranih brezposelnih 64, skozi leta se je brezposelnost povečevala, leta 2012 se je povečala na 163 povprečno registriranih brezposelnih oseb. Največja občina Obalno-kraške regije je občina Koper. Že leta 2008 je imela 1.284 povprečno registriranih brezposelnih oseb. Brezposelnost je z leti naraščala, že leta 2010 je imela za 556 več povprečno registriranih brezposelnih, in sicer 1.840. Leta 2012 pa je brezposelnost narasla na 2.348 povprečno registriranih brezposelnih oseb. Občina Piran je ob začetku gospodarske krize imela 474 povprečno brezposelnih registriranih oseb. Z leti se je brezposelnost tudi v tej občini povečevala in leta 2012 je imela 820 povprečno registriranih brezposelnih. Občina Sežana je imela leta 2008 207 povprečno brezposelnih oseb, z leti pa se je povečevala brezposelnost kakor pri vseh drugih občinah Obalno-kraške regije. Leta 2012 je brezposelnost narasla na 592 povprečno registriranih brezposelnih, kar je za 385 več kot na začetku krize leta 2008.

6 UGOTOVITVE

Brezposelnost je stanje brez uradne zaposlitve. Vsako gospodarstvo se ubada s tem, saj mu predstavlja ekonomski problem. Od svetovne krize naprej se je brezposelnost povečala in se še zmeraj ne zmanjšuje. Najbolj so občutili krizo ljudje z nizko stopnjo izobrazbe. V Sloveniji je najprej začelo propadati gradbeništvo in tekstilna industrija. Številni delavci so ostali brez dela, ker so podjetja šla v stečaj. Prav tako trpijo tudi mladi. Še preden se je začela recesija (pred letom 2008), so delodajalci lažje zaposlili nekoga z izkušnjami kot pa mlade, ki komaj pridejo na trg dela in zaradi izkušenj zelo težko pridejo do želene zaposlitve. Izjeme so mogoče najbolj prodorni. Od krize naprej se je situacija samo še bolj izostrila, dela za mlade ni oziroma skoraj ni. Tudi nova pokojninska reforma je pripomogla k zmeraj starejšemu aktivnemu prebivalstvu in zmeraj večji brezposelnosti za mlade.

Republika Slovenija je poskusila zmanjšati brezposelnost z aktivno politiko zaposlovanja in njenimi ukrepi. Na Primorskem so potekali večinoma isti ukrepi kot po Sloveniji. Iz preglednic o ukrepih aktivne politike zaposlovanja je razvidno, da se je od začetka gospodarske krize leta 2008 povečala zainteresiranost za vključitev v programe aktivne politike zaposlovanja. Z leti se je povečevalo število vključitev v programe, največ prijavljenih je bilo leta 2010, leta 2011 pa je bilo manj prijavljenih za vključitev v posamezne programe ukrepov aktivne politike zaposlovanja. Če primerjamo udeležbo pri ukrepih aktivne politike zaposlovanja Obalno-kraške, Notranjsko-kraške regije in Goriške regije, lahko sklepamo, da velikih razlik ni. V Obalno-kraški in Notranjsko-kraški regiji je na prvem mestu ukrep 3 (Usposabljanje in izobraževanje), na drugem pa ukrep 2 (Spodbujanje zaposlovanja in samozaposlovanja), pri Goriški regiji je ravno obratno, ukrep 1 (Svetovanje in pomoč pri iskanju zaposlitve) in ukrep 4 (Program socialne izključenosti) pa sta na zadnjih mestih pri obeh.

Obstaja veliko vzrokov za brezposelnost. Nekateri med njimi so: svetovna gospodarska kriza, izguba trga, neustrezna izobrazba in podaljšanje delovne dobe starejših. Vzroki se povezujejo med sabo. Zaradi globalizacije (trgovanja po svetu) je prišlo do svetovne gospodarske krize, posledično tudi do izgube trga. Neustrezna izobrazba v Sloveniji je prav tako eden izmed vzrokov za brezposelnost, in sicer smo ugotovili, da je poklicev, kot so ekonomisti, pravniki, zgodovinarji, sociologi ter številni drugi (v večini primerov so poklici z družboslovnega področja) preveč, premalo pa je poklicev z naravoslovnega področja, kot so: zdravniki, biologi, bolničarji, fiziki ter številni drugi. Če bi se mladi bolj odločali za študij naravoslovja, bi bilo veliko manj brezposelnih.

Posledice brezposelnosti se pojavljajo zaradi ekonomsko-socialne in psihološke izključenosti. Posledice ekonomsko-socialne izključenosti so revščina, odvisnost od socialnega varstva, velika pogostost zdravstvenih težav, osamljenost, izoliranost od družbe, krčenje človeških stikov. Najbolj problematična posledica je revščina, od recesije naprej je zmeraj več ljudi revnih. Posledice psihološke izključenosti so alkohol, kriminal, narkomanija, samomori. V Sloveniji po statističnih podatkih prevladujejo predvsem samomori.

V moji raziskavi je iz starostne strukture registrirane brezposelnosti v RS razvidno, da je največ brezposelnih oseb starejših od 50 let, po stopnji izobrazbe je največ brezposelnih oseb s I. stopnjo izobrazbe ter s IV. in V. stopnjo izobrazbe, se pravi končano srednjo šolo. Najmanj brezposelnih je z visoko stopnjo izobrazbe (VII. in VIII.). Po spolu pa je bilo ob začetku recesije manj brezposelnih moških. Z leti se je to spremenilo in ostalo tudi danes. V RS je več brezposelnih moških kot žensk.

Glede Primorske in brezposelnosti v njej je raziskava pokazala, da je brezposelnost v posameznih regijah Primorske nekoliko manjša kot v celotni Sloveniji. Raziskava je prav tako pokazala, da je največ brezposelnih na Primorskem iz starostne skupine od 50 do 60 let. Analiza je prav tako pokazala, da se posamezne regije Slovenije (Notranjsko-kraška, Goriška in Obalno-kraška regija) ne razlikujejo drastično po številu brezposelnih, vendar je kljub temu najbolj problematična regija na Primorskem Goriška regija. Goriška regija je tudi največja regija Primorske, ima največ občin, in sicer 12. Tako ima največ prebivalstva in zato tudi največ registrirane brezposelnosti.

Ugotovili smo, da je bila stopnja registrirane brezposelnosti med posameznimi regijami Primorske leta 2005 največja v Notranjsko-kraški regiji. Prav tako smo ugotovili, da je stopnja brezposelnosti do leta 2008 upadala, potem pa je doživela preobrat in je do leta 2012 stopnja brezposelnosti narasla. V Notranjsko-kraški regiji je bila stopnja brezposelnosti še zmeraj največja, najmanjša pa v Obalno-kraški regiji, vendar ni bilo bistvenih razlik med posameznimi regijami.

Ugotovili smo, da je brezposelnost v posameznih občinah Notranjsko-kraške regije od leta 2008 do leta 2012 naraščala. V skoraj vseh občinah je brezposelnost povprečno dosegla vrhunec leta 2012, razen v občini Ilirska Bistrica ter občini Pivka, kjer je dosegla vrhunec leta 2011. Največja občina je Postojna in ima največ registriranih brezposelnih oseb.

Ugotovili smo, da je brezposelnost v posameznih občinah Goriške regije od leta 2008 do leta 2012 naraščala. Za leto 2011 in 2012 smo za občine Goriške regije zabeležili največ registrirane brezposelnosti. V občinah Bovec, Kobarid in Cerklje na Goriškem je bilo bolj kritično leto 2011, pri drugih pa leto 2012. Še posebej sta občutili krizo občini Nova Gorica in Ajdovščina. Sta največji občini, imata največ brezposelnih oseb, v teh letih pa se je brezposelnost povečala skoraj trikratno.

Ugotovili smo, da je brezposelnost v posameznih občinah Obalno-kraške regije od leta 2008 do leta 2012 naraščala. Pri popolnoma vseh občinah se je brezposelnost povečevala skozi leta, največ je zabeleženih brezposelnih oseb leta 2012. Pri vseh občinah se je brezposelnost skoraj dvakratno povečala. Najbolj prizadeta je bila občina Koper, ki je prav tako največja občina Obalno-kraške regije.

Nekaj predlogov, ki bi zmanjšali brezposelnost: Slovenija bi morala poskusiti z zniževanjem obdavčitve dela, saj bi se tem pridobila večjo produktivnost ter izboljšanje konkurenčnosti gospodarstva. Bolj bi se morali posvečati raziskovanju in izobraževanju, ker Slovenija potrebuje čim več strokovnjakov in visoko izobraženih ljudi, da bi s svojimi inovativnimi idejami prišli do morebitne rešitve zmanjšanja brezposelnosti. Še eden izmed predlogov bi bil, da bi se prebivalci Slovenije samozaposlovali, predvsem mladi. Mladi bi morali izbirati fakultete, na katerih primanjkuje študentov, in je tudi po študiju zagotovljeno delo v Sloveniji. Morali bi se bolj posvečati poljedelstvu in živinoreji.

7 SKLEP

Brezposelnost je problem, s katerim se ukvarja vsako gospodarstvo. Od krize, ki je zajela ves svet, se je problem še dodatno povečal in se še zmeraj povečuje. Globalizacija je velik vzrok za brezposelnost, saj se globalizacija v ekonomskem kontekstu nanaša na mednarodno prsto trgovanje. Največja posledica brezposelnosti je revščina, ki se jo trudi preprečiti socialna politika RS. Republika Slovenija se bori proti brezposelnosti s predvidenimi ukrepi aktivne politike zaposlovanja. Aktivna politika zaposlovanja je splet ciljnih usmerjenih ukrepov in programov, ki potekajo na trgu dela, njihov namen je pomagati ljudem do zelene zaposlitve.

V diplomskem delu smo preučevali brezposelnost in aktivno politiko zaposlovanja na Primorskem, podrobno smo s tabelami in grafi analizirali vse tri regije Primorske, in sicer: Notranjsko-kraško, Goriško in Obalno-kraško regijo. Pri raziskavi smo se pri vsaki regiji posebej posvetili posameznim občinam regije. Časovno smo podrobneje analizirali čas od 2008, ko je začela svetovna gospodarska kriza, do leta 2012. Ugotovili smo, da so regije med seboj homogene, najbolj problematična pa je Goriška regija. Prav tako smo ugotovili, da je v Sloveniji več moških kot žensk brezposelnih ter da je največ brezposelnih s I. stopnjo izobrazbe ter IV. in V. (končano srednješolsko izobrazbo), najmanj brezposelnih pa je izobraženih ljudi s VII. in VIII. stopnjo izobrazbe. Največ brezposelnih po starostni skupini je starejših od leta 50.

Država se trudi, da bi odpravila brezposelnost oziroma jo zmanjšala in to dela z ukrepi aktivne politike zaposlovanja. Na splošno so ukrepi enaki za celotno Slovenijo, vsaka občina pa si potem sama izbere, katere programe bo točno izvajala in na kakšen način.

Menim, da se z aktivno politiko zaposlovanja lahko zmanjša brezposelnost, saj se s temi ukrepi ljudi ozavešča o stanju v državi in se jih poskuša vključiti v programe in jim pomagati do lažje zaposlitve. Prav tako menim, da bi država morala ukrepe še bolj poglobiti in vključevati še večje število brezposelnih oseb. V prihodnosti bi bilo zanimivo narediti analizo učinkovitosti ukrepov posamezne regije.

Ne glede na majhnost Slovenije (še posebej pa Primorske), menim, da bi se moralo bolj vlagati v izobraževanje mladih ljudi in raziskovanje, ker bi lahko bili takšni ljudje zelo uspešni in inovativni ter bi s kakšno svojo idejo Slovenijo uspeli rešiti krize.

LITERATURA

- Borza znanja in dela. 2011. *Zaposlovanje diplomantov naravoslovja in tehnike: Ko končajo fakulteto, jih čaka zaposlitev*. [Http://www.delo.si/druzba/delova-borza-dela/zaposlovanje-diplomantov-naravoslovja-in-tehnike-ko-koncajo-fakulteto-jih-caka-zaposlitev.html](http://www.delo.si/druzba/delova-borza-dela/zaposlovanje-diplomantov-naravoslovja-in-tehnike-ko-koncajo-fakulteto-jih-caka-zaposlitev.html) (6. 3. 2013).
- Drobnič, Robert. 2009. *Slovenski trg dela danes in jutri: Kritični pogled na trg dela in razvojne možnosti s primeri dobrih praks*. Ljubljana: Planet GV.
- Drobnič, Sonja. 1986. Polna zaposlenost delovne sile. *Družboslovne razprave* XXIX : 31-35
- Hrovatin, Nevenka. 2007. *Uvod v gospodarstvo*. Ljubljana: Ekonomska fakulteta
- Južnik Rotar, Laura. 2011. Ocenjevanje učinkov aktivne politike zaposlovanja. *Management*. 6(2): 165-166
- Kavar-Vidmar, Andreja. 1993. Brezposelnost. *Socialno delo* 5(6): 99-108
- Ministrstvo za delo, družine in socialne zadeve. 2011. *Delovne in življenjske razmere delavcev migrantov v Sloveniji*. [Http://www.mddsz.gov.si/fileadmin/mddsz.gov.si/pageuploads/dokumenti__pdf/el2010_raziskava_razmere_delavcev_migrantov_250311.pdf](http://www.mddsz.gov.si/fileadmin/mddsz.gov.si/pageuploads/dokumenti__pdf/el2010_raziskava_razmere_delavcev_migrantov_250311.pdf) (15. 1. 2013).
- Ministrstvo za delo, družine in socialne zadeve. 2012. *Načrt za izvajanje ukrepov aktivne politike zaposlovanja za leti 2013 in 2014*. [Http://www.mddsz.gov.si/si/medijsko_sredisce/novica/article/1939/7047/82dde511d32fcc3f99ce10868b68160/](http://www.mddsz.gov.si/si/medijsko_sredisce/novica/article/1939/7047/82dde511d32fcc3f99ce10868b68160/) (24. 3. 2013).
- Ministrstvo za delo, družine in socialne zadeve. 2013a. *Nacionalni program aktivnosti in prednostnih nalog republike evropskega leta boja proti revščini in socialni izključenosti 2010 – predlog*. [Http://www.mddsz.gov.si/fileadmin/mddsz.gov.si/pageuploads/dokumenti__pdf/29102009_national_Programme_SI_si.pdf](http://www.mddsz.gov.si/fileadmin/mddsz.gov.si/pageuploads/dokumenti__pdf/29102009_national_Programme_SI_si.pdf) (12. 2. 2013).
- Ministrstvo za delo, družine in socialne zadeve. 2013b. 2013. *Pokojninska reforma*. [Http://www.pokojninskad-a.si/uploads/datoteke/pokojninska%20reforma.pdf](http://www.pokojninskad-a.si/uploads/datoteke/pokojninska%20reforma.pdf) (15. 3. 2013).
- Služba vlade Republike Slovenije razvoj in evropske zadeve. 2010. *Ekonomski pregled za Slovenijo*. [Http://www.arhiv.svrez.gov.si/si/delovna_podrocja/slovenija_v_oecd/](http://www.arhiv.svrez.gov.si/si/delovna_podrocja/slovenija_v_oecd/) (12. 4. 2013).
- Samuelson, Paul Anthony in William D. Nordhaus. 2002. *Ekonomija*. Ljubljana: GV založba.
- Setnikar-Cankar Stanka in Nevenka Hrovatin. 2004. *Temelji ekonomije*. Ljubljana: Fakulteta za upravo.
- Svetlik, Ivan. 1985. *Brezposelnost in zaposlovanje*. Ljubljana: Delavska enotnost

- SURS. 2012a. *Vse starejši in vse dlje aktivni*. [Http://www.stat.si/novica_prikazi.aspx?id=5044](http://www.stat.si/novica_prikazi.aspx?id=5044) (14. 2. 2013).
- SURS. 2012b. *Svetovni dan boja proti samomoru*. [Http://www.stat.si/novica_prikazi.aspx?id=4953](http://www.stat.si/novica_prikazi.aspx?id=4953) (12. 2. 2013).
- SURS. 2013a. *Strukturni podatki delovno aktivnega prebivalstva. Slovenija, 31. 12. 2012 - končni podatki*. [Http://www.stat.si/novica_prikazi.aspx?id=5492](http://www.stat.si/novica_prikazi.aspx?id=5492). (22.4.2013).
- SURS. 2013b. *Slovenske občine v številkah*. [Https://www.stat.si/novica_prikazi.aspx?ID=5552](https://www.stat.si/novica_prikazi.aspx?ID=5552) (10. 11. 2013).
- SURS. B.1.a. *Delovno aktivno prebivalstvo, registrirane brezposelne osebe in stopnje registrirane brezposelnosti po statističnih regijah prebivališča in spolu, Slovenija, mesečno*. [Http://pxweb.stat.si/pxweb/igraph/MakeGraph.asp?onpx=y&pxfile=0700950S201392392269.px&PLanguage=2&menu=y&gr_type=1](http://pxweb.stat.si/pxweb/igraph/MakeGraph.asp?onpx=y&pxfile=0700950S201392392269.px&PLanguage=2&menu=y&gr_type=1) (15.4.2013).
- SURS. B.1.b. *Delovno aktivno prebivalstvo, registrirane brezposelne osebe in stopnje registrirane brezposelnosti glede na trajanje brezposelnosti po občinah, Slovenija, mesečno*. [Http://pxweb.stat.si/pxweb/Dialog/varval.asp?ma=0700980S&ti=&path=./Database/De m_soc/07_trg_dela/05_akt_preb_po_regis_virih/01_07009_aktivno_preb_mesecno/&lang=2](http://pxweb.stat.si/pxweb/Dialog/varval.asp?ma=0700980S&ti=&path=./Database/De m_soc/07_trg_dela/05_akt_preb_po_regis_virih/01_07009_aktivno_preb_mesecno/&lang=2) (15.4.2013).
- Vladni portal z informacijami o življenju v Evropski uniji 2009. *Lizbonska pogodba* [Http://www.evropa.gov.si/si/lizbonska-pogodba/](http://www.evropa.gov.si/si/lizbonska-pogodba/) (12. 10. 2012).
- ZRSZ. 2003. *Letno poročilo 2002*. Ljubljana: GV založba
- ZRSZ. 2011. *Načrt za izvajanje ukrepov aktivne politike zaposlovanja za leto 2012*. [Http://www.ess.gov.si/_files/3287/Nacrt_APZ_2012.pdf](http://www.ess.gov.si/_files/3287/Nacrt_APZ_2012.pdf) (15.1.2013).
- ZRSZ. 2012a. *Deficitarni in suficitarni poklici*. [Http://www.ess.gov.si/trg_dela/aktualno_o_trgu_dela/deficitarni_in_suficitarni_poklici](http://www.ess.gov.si/trg_dela/aktualno_o_trgu_dela/deficitarni_in_suficitarni_poklici). (12. 12. 2012).
- ZRSZ. 2012b. *Letno poročilo 2011 Območne službe Koper*. [Http://www.ess.gov.si/_files/3842/letno_porocilo_os_koper_%202011.pdf](http://www.ess.gov.si/_files/3842/letno_porocilo_os_koper_%202011.pdf) (1. 4. 2013).
- ZRSZ. 2012c. *Letno poročilo 2011 Območne službe Nova Gorica*. [Http://www.ess.gov.si/_files/3728/os_ng_letno_porocilo_2011.pdf](http://www.ess.gov.si/_files/3728/os_ng_letno_porocilo_2011.pdf) (1. 4. 2013).
- ZRSZ. 2013a. *Trg dela v številkah*. [Http://www.ess.gov.si/trg_dela/trg_dela_v_stevilkah](http://www.ess.gov.si/trg_dela/trg_dela_v_stevilkah) (12. 03. 2013).
- ZRSZ. 2013b. *Registrirana brezposelnost v Sloveniji*. [Http://www.ess.gov.si/trg_dela/trg_dela_v_stevilkah/registrirana_brezposelnost](http://www.ess.gov.si/trg_dela/trg_dela_v_stevilkah/registrirana_brezposelnost) (12. 4. 2013).
- ZRSZ. 2013c. *Trg dela v Sloveniji*. [Http://www.ess.gov.si/_files/4849/Letno_porocilo_ZRSZ_2012.pdf](http://www.ess.gov.si/_files/4849/Letno_porocilo_ZRSZ_2012.pdf) (20.4.2013).

ZRSZ. 2013č. *Stopnja registrirane brezposelnosti.*
[Http://www.ess.gov.si/trg_dela/trg_dela_v_stevilkah/stopnja_registrirane_brezposelnosti](http://www.ess.gov.si/trg_dela/trg_dela_v_stevilkah/stopnja_registrirane_brezposelnosti)
(15.5.2013).

ZRSZ. B. 1. *Program ukrepov aktivne politike zaposlovanja za obdobje 2007–2013.*
[Http://www.ess.gov.si/_files/1043/Program_APZ_2007_2013.PDF](http://www.ess.gov.si/_files/1043/Program_APZ_2007_2013.PDF) (10. 10. 2012).

PRILOGE

Priloga 1: Deficitarni in suficitarni poklici v občini Koper in v občini Nova Gorica

Priloga 2: Struktura brezposelnosti Območne službe Koper in Območne službe Nova Gorica

Priloga 3: Delovno aktivno prebivalstvo Občinske službe Koper in Občinske službe Nova Gorica (december 2011)

Priloga 4: Prosta delovna mesta po dejavnosti delodajalca glede na stopnjo izobrazbe Občinske službe Koper

Priloga 5: Registrirana brezposelnost po območnih službah Zavoda za zaposlovanje RS, maj 2013/april 2013

DEFICITARNI POKLICI, OS KOPER

Šifra	Enote področnih skupin poklicev/Poklici
2142.07	Inženir gradbeništva
2143	Inženirji elektrotehnike
2145	Inženirji strojništva
2221	Zdravniki
2222.06	Zobozdravnik
2224	Farmacevti
2411.09	Računovodja
3113	Tehniki za elektrotehniko ipd.
3115	Tehniki za strojništvo ipd.
3122	Računalniški operaterji
3231	Medicinske sestre (diplomirane)
5122.04	Kuhar
5123.04	Natakar
5132	Bolničarji
5141.02	Frizer
5141.03	Kozmetik
5161.04	Gasilec
5163.02	Paznik v zaporu
5169.09	Varnostnik
7122.07	Zidar
7123.03	Železokrivec
7124.04	Tesar
7137	Elektroinštalaterji
7143.03	Dimnikar
7211.01	Oblikovalec kovin
7212	Varilci ipd.
7213 .01	Avtoklepar
7233.15	Strojni mehanik
7241	Elektromehaniki
7411.01	Mesar
7412.03	Pek kruha in peciva
8324	Vozniki težkih tovornjakov in vlačilcev

Vir: ZRSZ 2012b

Priloga 1

SUFICITARNI POKLICI, OS KOPER

Šifra	Enote področnih skupin poklicev/Poklici
2114.02	Geolog
2213	Agronomi, zootehniki ipd.
2442	Sociologi, antropologi ipd.
2443	Filozofi, politologi ipd.
2444.06	Prevajalec
2452	Kiparji, slikarji ipd.
3118	Tehnični risarji
3213.01	Kmetijski svetovalec, asistent
4190	Drugi uradniki za pisarniško poslovanje
4213.05	Krupje
5131.02	Varuh otrok
6130.02	Kmetovalec na mešanih kmetijah
7233.03	Hišnik, vzdrževalec
7343.04	Montažer
7421	Obdelovalci lesa
8240	Upravljalci strojev za proizvodnjo lesnih izdelkov
8284.03	Sestavljalcev plastičnih izdelkov
9151.03	Kurir, dostavljavec ipd.
9320.11	Delavec za preprosta dela v proizvodnji strojev in naprav
9152	Vratarji ipd.

Vir: ZRSZ 2012b

DEFICITARNI POKLICI, OS NOVA GORICA

Šifra	Enote področnih skupin poklicev/Poklici
2113	Kemiki
2130	Analitiki in snovalci informacijskih sistemov
2142	Inženirji gradbeništva
2143	Inženirji elektrotehnike ipd.
2145	Inženirji strojništva ipd.
2221	Zdravniki
2222	Zobozdravniki
2321	Strokovnjaki za srednješolsko izobraževanje (tuji jeziki!)
2331	Osnovnošolski učitelji (tuji jeziki!)
2411	Finančniki, revizorji, računovodje ipd.
3115	Tehniki za strojništvo ipd.
3225	Zobozdravstveni asistenti in tehniki ipd.
3226	Fizioterapevti ipd.
3231	Medicinske sestre (na vseh stopnjah izobrazbe)
3232	Medicinske sestre babice
3433	Knjigovodje
5122	Kuharji
5123	Natakarji
5132	Poklici za zdravstveno in socialno oskrbo v zavodih
5133	Poklici za zdravstveno in socialno oskrbo na domu
5169	Poklici za varovanje oseb in premoženja
6141	Gozdarji ipd.
7122	Zidarji
7136	Monterji in vzdrževalci inštalacij in naprav
7137	Elektroinštalaterji
7212	Varilci ipd.
7222	Orodjarji ipd.
7231	Mehaniki in monterji motornih vozil in koles
7233	Mehaniki in monterji industrijskih in drugih strojev ipd.
7412	Peki, slaščičarji ipd.
8323	Vozniki avtobusov ipd.
8324	Vozniki težkih tovornjakov in vlačilcev
9132.01	Bolniški strežnik
9132.06	Kuhinjski pomočnik (ne na domu)

Vir: ZRSZ 2012c

Priloga 1

SUFICITARNI POKLICI, OS NOVA GORICA

Šifra	Enote področnih skupin poklicev
2442	Sociologi, antropologi ipd. (komunikologi, sociologi ...)
2443	Filozofi, zgodovinarji, politologi
2452	Kiparji, slikarji ipd.
3471	Dekoraterji, aranžerji, oblikovalci ipd. (grafični oblikovalec, modni oblikovalec)
7433	Krojači, šivilje, klobučarji ...

Vir: ZRSZ 2012c

	dec. 2009	dec. 2010	dec. 2011
Ženske	45,7	44,5	46,5
Stari 15 do 24 let	10,6	8,6	8
Stari 25 do 39 let	36	35,2	36,8
Stari od 40 do 49 let	19,3	17,5	19
Stari 50 let in več	33,9	38,6	36,1
Trajno presežni delavci in brezposelni delavci zaradi stečajev	35,9	27,8	29,7
Iskalci prve zaposlitve	18,8	15,2	11,9
Dolgotrajno brezposelni	31,6	36	43,8
Brezposelni s I. in II. stopnjo izobrazbe	36,8	35,5	34,9

Vir: ZRSZ 2012b

Od registrirano brezposelnih v tekočem mes. (v %)	UE Ajdovščina	UE Nova Gorica	UE Tolmin	OS Nova Gorica
Delež žensk	43,7	44,6	43	44,1
Delež stečajnikov in trajno presežnih delavcev	36,3	32,4	31,9	33,4
Delež iskalcev prve zaposlitve	11,4	11,9	13,1	11,9
Delež starih do 26	11,4	9,3	8,5	9,8
Delež starih nad 40 do 50	19,2	17,9	19,2	16,8
Delež starih nad 50 let	37,9	34	39,6	36
Delež brezposelnih s I. –II. stopnjo izobrazbe	38,3	36,2	35,7	36,7
Delež dolgotrajnih brezposelnih	47,5	48,7	55,3	49,4

Vir: ZRSZ 2012c

Uradi za delo	Občina	Delovno aktivno preb. (dec. 2011)
Koper	Koper	23.503
Izola	Izola	5.547
Piran	Piran	6.713
Sežana	Sežana	9.067
	Hrpelje Kozina	1.537
	Divača	1.049
	Komen	708
Postojna	Postojna	7.065
	Pivka	1.667
Ilirska Bistrica	Ilirska Bistrica	3.643
Skupaj regija		60.499

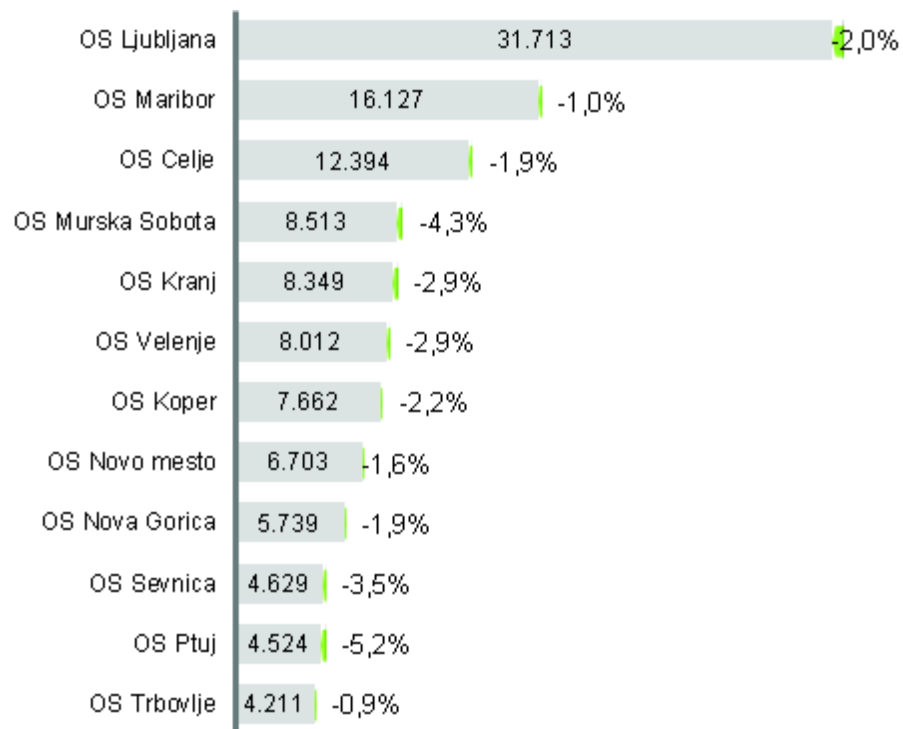
Vir: ZRSZ 2012b

Upravna enota	Delovno aktivno prebivalstvo
Ajdovščina	7.557
Nova Gorica	23.949
Tolmin	6.150
OS Nova Gorica	37.656

Vir: ZRSZ 2012c

na I. stopnji izobrazbe (nad 10 potreb)	osnovnošolska izobrazba, delavec brez poklica, pomožni delavec, gradbeni delavec, pomožni gostinski delavec, kovinarski delavec, snažilka
na II. stopnji izobrazbe (nad 10 potreb)	kuharski pomočnik, voznik viličarja, varnostnik, zidar za zidanje in ometavanje, natakarski pomočnik, obdelovalec kovin, voznik cestnih motornih vozil, tesar opažev, betoner, upravljavec TGM
na III. stopnji izobrazbe (nad 10 potreb)	poštni manipulanta, lesar
na IV. stopnji izobrazbe (nad 10 potreb)	prodajalec, natakar, zidar, kuhar, voznik, tesar, avtomehanik, mesar, ključavničar, frizer, varilec, orodjar, oblikovalec kovin, železokrivec, bolničar- negovalec, mizar, dimnikar, voznik avtobusa, slaščičar, monter ogrevalnih sistemov, strojnik, pek, monter vodovodnih naprav, električar, administrator, električar-elektronik, monter klimatizacijskih naprav, žerjavar, keramik
na V. stopnji izobrazbe (nad 10 potreb)	ekonomski tehnik, strojni tehnik, vzgojitelj predšolskih otrok, tehnik zdravstvene nege, gimnazijski maturant, gostinski tehnik, zdravstveni tehnik, elektrotehnik, predšolska vzgoja, turistični tehnik, gradbeni tehnik, trgovinski poslovodja, elektrotehnik-elektronik, računalniški tehnik, prometni tehnik, lesarski tehnik, komercialni tehnik, kozmetični tehnik, ekonomsko-komercialni tehnik, upravni tehnik, poslovni tehnik, gradbeni delovodja, špediter, administrativni tehnik
na VI. stopnji izobrazbe (nad 10 potreb)	ekonomist, inženir strojništva, vzgojitelj predšolskih otrok, ekonomist za analize, inženir gradbeništva, poslovni sekretar
na VII., VIII. stopnji izobrazbe * (nad 10 potreb)	diplomirani ekonomist, profesor razrednega pouka, univerzitetni diplomirani ekonomist, univerzitetni diplomirani pravnik, doktor medicine, diplomirani vzgojitelj predšolskih otrok, diplomirana medicinska sestra, profesor angleščine, profesor defektologije, univerzitetni diplomirani inženir strojništva, univerzitetni diplomirani socialni delavec, profesor matematike, univerzitetni diplomirani psiholog, profesor športne vzgoje, univerzitetni diplomirani socialni pedagog, diplomirani inženir strojništva, doktor dentalne medicine, univerzitetni diplomirani inženir gradbeništva, diplomirani fizioterapevt, profesor španščine, univerzitetni diplomirani inženir elektrotehnike, diplomirani inženir tehnologije prometa, univerzitetni diplomirani inženir računalništva, profesor slovenskega jezika, profesor italijanskega jezika, univerzitetni diplomirani pedagog, diplomirani inženir radiologije, univerzitetni diplomirani bibliotekar, doktor znanosti
na VII., VIII. stopnji izobrazbe * (nad 10 potreb)	diplomirani ekonomist, profesor razrednega pouka, univerzitetni diplomirani ekonomist, univerzitetni diplomirani pravnik, doktor medicine, diplomirani vzgojitelj predšolskih otrok, diplomirana medicinska sestra, profesor angleščine, profesor defektologije, univerzitetni diplomirani inženir strojništva, univerzitetni diplomirani socialni delavec, profesor matematike, univerzitetni diplomirani psiholog, profesor športne vzgoje, univerzitetni diplomirani socialni pedagog, diplomirani inženir strojništva, doktor dentalne medicine, univerzitetni diplomirani inženir gradbeništva, diplomirani fizioterapevt, profesor španščine, univerzitetni diplomirani inženir elektrotehnike, diplomirani inženir tehnologije prometa, univerzitetni diplomirani inženir računalništva, profesor slovenskega jezika, profesor italijanskega jezika, univerzitetni diplomirani pedagog, diplomirani inženir radiologije, univerzitetni diplomirani bibliotekar, doktor znanosti

Vir: ZRSZ 2012b

Vir: ZRSZ 2013a